

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

**Prestižní organizace veřejné správy (případová studie –
Armáda ČR)**

Bc. Michal Schoř

© 2019 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Michal Schoř

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Prestížní organizace veřejné správy (případová studie – Armáda ČR)

Název anglicky

Prestigious organizations of public administration (case study – Czech Armed Forces)

Cíle práce

Zjistit podmínky a možnosti zvýšení prestiže Armády ČR prostřednictvím armádního vrcholového sportu a sportovní reprezentace ČR.

Metodika

Armáda ČR představuje centrální organizaci tzv. silového rezortu veřejné správy, neboť obrana a bezpečnost státu a jeho občanů patří k základním oblastem veřejného zájmu a kvality života občanů státu. Proto je důležitá důvěryhodnost armády se strany občanů a prestiž této organizace. Výzkumy prováděné od 90.let 20. století v ČR zaměřené na takové téma přinášejí výsledky, které spíše poukazují k tomu, že úspěšná sportovní reprezentace není spojována s výkonem zaměstnání vojáka, ačkoliv vrcholový sport a výrazné úspěchy v něm jsou s povoláním vojáka často svázány. Přitom "sportovní hrdinové" mají potenciál stávat se vzory mládeži pro následování. Vzhledem k tomu, že v Armádě ČR má pěstování vrcholového sportu poměrně dlouhou tradici provázenou pozitivními výsledky, které můžeme sledovat jako vítězství sportovců z řad vojáků ve světových sportovních soutěžích, je nosnou otázkou, zda a jak je možné tímto prostřednictvím zvyšovat prestiž Armády ČR v očích občanů Česka. Teoretická část práce vychází z historie sportu (a specifických disciplín vojenských sportů), má oporu v odborné literatuře o sociální dimenzi sportu a sleduje také vývoj vybraných světových sportovních soutěží. Sekundární výzkum mapuje jednak souvislosti mezi sportováním a přípravou na vojenské povolání, a jednak úspěšnou reprezentaci příslušníků armády na výše uvedených soutěžích. Zde jsou oporou materiály ministerstva obrany a jím řízených organizací. Primární výzkum vedený dotazovacími technikami sociologického výzkumu se zaměřuje na specifickou problematiku možností zvýšení prestiže Armády ČR u české veřejnosti a věnuje pozornost otázce, zda v tom hraje roli akt profesionalizace armády. Objektem primárního výzkumu jsou současní a bývalí vrcholoví sportovci z řad vojáků a organizátoři armádního vrcholového sportu. Závěry se soustředí na doporučení, která by mohla uvažovanou prestiž zvýšit.

Doporučený rozsah práce

80-100 stran

Klíčová slova

armáda, sport, pohybové aktivity, sociologický empirický výzkum

---

Doporučené zdroje informací

Bárta, M., Kovář, M. Lidé a dějiny. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2716-0.

Časopisy Univerzity obrany

de Coubertin, P. Olympijské paměti. Praha: Olympia 1977.

Materiály armádního sportovního centra Dukla

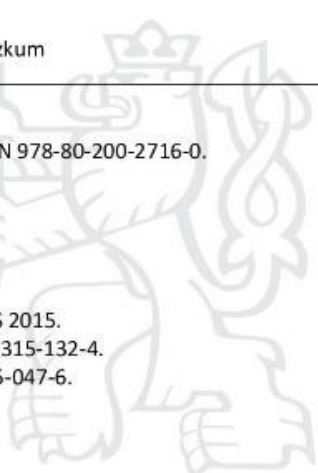
Materiály CASRI

Materiály ministerstva obrany

Sekot, A. Pohybové aktivity pohledem sociologie. muniPRESS 2015.

Sekot, A. Sociologie sportu. Brno: Paido, 2006. ISBN 978-80-7315-132-4.

Sekot, A. Sport a společnost. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-047-6.

Předběžný termín obhajoby

2018/19 LS – PEF

Vedoucí práce

doc. Mgr. Helena Hudečková, CSc.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 6. 11. 2018

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 12. 11. 2018

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 25. 03. 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Prestižní organizace veřejné správy (případová studie – Armáda ČR)" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucí diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29. 03. 2019_____

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval doc. Mgr. Heleně Hudečkové, CSc. za její pomoc při vedení diplomové práce. Mé poděkování patří též dotazovaným účastníkům, kteří se podíleli na výzkumné části.

Prestižní organizace veřejné správy (případová studie – Armáda ČR)

Souhrn

Cílem této diplomové práce s názvem „Prestižní organizace veřejné správy (případová studie – Armáda ČR)“, je zjistit podmínky a možnosti zvýšení prestiže Armády ČR prostřednictvím armádního vrcholového sportu a sportovní reprezentace ČR. Autor se zde zabývá otázkou, zda je možné prostřednictvím sportovních úspěchů našich vrcholových sportovců, kteří jsou zároveň vojáky z povolání, zvýšit prestiž Armády ČR v očích široké veřejnosti. Tato otázka autora provází jak v teoretické, tak i praktické části diplomové práce. Sekundární výzkum mapuje souvislosti mezi sportováním a přípravou na vojenské povolání, a také úspěšnou reprezentaci příslušníků AČR na mezinárodních soutěžích. Primární výzkum vedený dotazovacími technikami sociologického empirického výzkumu, zaměřuje autor na specifickou problematiku možností zvýšení prestiže AČR u české veřejnosti a věnuje pozornost otázce, zda v tom hraje roli akt profesionalizace armády. Závěry soustředí na nové poznatky, které vyplynuly z dotazování a na vlastní zhodnocení celé diplomové práce.

Klíčová slova: armáda, sport, pohybové aktivity, sociologický empirický výzkum

Prestigious organizations of public administration (case study - Czech Armed Forces)

Summary

The goal of this diploma thesis entitled "Prestigious organization of public administration (case study – Czech Armed Forces)" is to find out the conditions and possibilities of increasing the prestige of the Czech Armed Forces through the top level sport and sports representation of the Czech Republic. The author deals with the question of whether it is possible to increase the prestige of the Czech Armed Forces in the eyes of the general public through the achievements of our top athletes, who are also professional soldiers. This question of the author accompanies both the theoretical and the practical part of the thesis. Secondary research maps the links between sporting and preparation for military career, as well as the successful representation of ACR members in international competitions. The primary research conducted by the interviewing techniques of sociological empirical research focuses on the specific issue of the possibility of increasing the prestige of the Czech Armed Forces to the Czech public and pays attention to the question of whether the act of professionalization of the military plays a role. The conclusions focus on the new knowledge that emerged from the questioning and the evaluation of the diploma thesis itself.

Keywords: army, sport, physical activity, sociological empirical research

Obsah

1 Úvod	9
2 Cíl práce a metodika	10
2.1 Cíl práce.....	10
2.2 Metodika.....	10
3 Sportování jako společenská činnost.....	13
3.1 Zrod sportování a dnešní pojetí sportu	13
3.2 Vrcholový sport a náhledy na něj	18
3.3 Armádní vrcholový sport v ČR.....	20
4 Historické souvislosti a sport v českých zemích.....	27
4.1 Novodobý sport v českých zemích	28
4.1.1 Základní organizační struktura československé obce sokolské	29
4.2 Olympijské hry (historie a současnost)	35
4.2.1 Průběh a organizace olympijských her.....	37
4.3 Shrnutí teoretické části	39
5 Armádní vrcholoví sportovci (sekundární výzkum).....	41
6 Prestiž povolání vojáků (sekundární výzkum)	47
6.1 Prestiž povolání vojáka ve výzkumech prestiže povolání	48
6.2 Sportovní armádní prestiž.....	51
7 Profesionalizace armády a armádní vrcholový sport (primární výzkum).....	54
7.1 Primární výzkum – první část (vzory pro dnešní mládež)	56
7.1.1 Výsledky dotazníkového průzkumu.....	57
7.2 Primární výzkum – druhá část (profesionalizace AČR a armádní vrcholový sport)	
61	
7.2.1 Výsledky rozhovorů	62
8 Závěr	64
9 Seznam obrázků.....	68
10 Seznam tabulek.....	69
11 Seznam použitých zdrojů	70
12 Přílohy	73

1 Úvod

Tématem diplomové práce s názvem „Prestižní organizace veřejné správy (případová studie – Armáda ČR) je prozkoumání možností zvýšení prestiže Armády ČR působností jejich příslušníků ve vrcholovém sportu a na olympijských hrách. Bude se tedy zabývat otázkou, zda je možné prostřednictvím působení vrcholových sportovců – vojáků na olympijských hrách a ostatních významných sportovních událostech zvýšit prestiž Armády ČR.

Autor se v souvislosti s tím zaměří na Armádní sportovní centrum DUKLA, neboť toto centrum je resortním sportovním centrem Ministerstva obrany, jehož úkolem je příprava vybraných sportovců ke státní a resortní sportovní reprezentaci. Postupem času se toto centrum změnilo z vojenského sportovního útvaru v profesionální evropský resortní klub, jehož nejlepšími sportovci jsou právě vojáci z povolání. Vrcholový sport v Dukle je zaměřen na zabezpečení státní a resortní sportovní reprezentace. Jeho hlavním úkolem je vytvářet podmínky pro sportovní přípravu na vrcholné světové soutěže, mezi které patří kromě jiných významných soutěží právě olympijské hry, na které se autor zaměří přednostně.

Autor v této práci nejen čtenáře seznámí s podmínkami, které příslušníci armády měli a mají, ale současně ze získaných poznatků vyhodnotí, jaké období pro sportovce bylo příznivé a kdy naopak měli podmínky ke sportování ztížené. Zaměří se i na otázku profesionalizace Armády České republiky (dále AČR) a s tím spojené otázky týkající se podmínek k profesionální přípravě našich sportovců. Autor zhodnotí klady i zápory, které profesionalizace AČR přinesla a na základě všech těchto poznatků vyhodnotí výše uvedenou otázku o možnostech podpořit prestiž AČR šířením povědomí o jejich sportovních úspěších.

Jako voják z povolání je mi toto téma velmi blízké. U AČR působím již od roku 2006 a díky mému bohatému profesnímu přehledu o dané problematice jsem se rozhodl ke zpracování zvoleného tématu diplomové práce, které je bezesporu spojené se studovaným oborem zaměřeným na veřejnou správu.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Obecným cílem této diplomové práce je zjistit podmínky a možnosti zvýšení prestiže Armády ČR prostřednictvím armádního vrcholového sportu a sportovní reprezentace ČR. Touto otázkou se bude autor zabývat jak v teoretické, tak i v praktické části.

V teoretické části autor postupně seznámí čtenáře s historií sportu jako takového. Definuje základní pojmy. Rozdělí základní sportovní profese od běžných až po olympijské, kde také závazně specifikuje základní olympijské disciplíny, které budou čtenáře provázet celou diplomovou prací. Seznámí čtenáře s olympijskými reprezentanty, zaměří se ovšem převážně na ty z řad příslušníků AČR. Připomene největší úspěchy českých olympioniků z let minulých i současných.

V praktické části uspořádá autor primární výzkum, jehož cílem je zjistit, jakou roli hraje akt profesionalizace armády v její prestiži a jak tato okolnost ovlivňuje armádní vrcholový sport.

2.2 Metodika

Armáda ČR představuje centrální organizace tzv. silového rezortu veřejné správy, neboť obrana a bezpečnost státu a jeho občanů patří k základním oblastem veřejného zájmu a kvality života občanů státu. Armáda ČR je hlavní složkou ozbrojených sil České republiky.

Hlavním posláním ozbrojených sil České republiky je a vždy bude co nejefektivnější a nejlepší zabezpečení obrany území České republiky s využitím zásad kolektivní obrany dle článku 5 Washingtonské úmluvy, NATO.

Armáda České republiky je zapojena do integrované vojenské struktury NATO, do systému obranného, operačního a civilního nouzového plánování, do procedurálních a organizačních aspektů jaderných konzultací a do společných cvičení a operací.

Armáda České republiky je dále zapojena do vojenské struktury Evropské unie a účastní se společných cvičení a operací.¹

Proto je důležitá důvěryhodnost armády ze strany občanů a prestiž této organizace. Výzkumy prováděné od 90. let 20. století v ČR zaměřené na takové téma přinášejí výsledky, které spíše poukazují k tomu, že úspěšná sportovní reprezentace není spojována s výkonem zaměstnání vojáka, ačkoliv vrcholový sport a výrazné úspěchy v něm jsou s povoláním vojáka často svázány. Přitom „sportovní hrdinové“ mají potenciál stávat se vzory mládeži pro následování. Vzhledem k tomu, že v AČR má pěstování vrcholového sportu poměrně dlouhou tradici provázenou pozitivními výsledky, které můžeme sledovat jako vítězství sportovců z řad vojáků ve světových sportovních soutěžích, je nosnou otázkou, zda a jak je možné tímto prostřednictvím zvyšovat prestiž armády v očích občanů Česka. Na úspěších české (resp. československé) sportovní reprezentace se po celou dobu velkou měrou podíleli armádní sportovci. Poprvé byli armádní sportovci vysláni na olympijské hry v roce 1920 (VII. LOH Antverpy) a v roce 1924 (I. ZOH Chamonix). Od XVIII. OH 1998 (v Naganu) jsou pravidelně členkami olympijských družstev i ženy. Úspěchy armádních sportovců nepochybně svědčí o tom, že snaha vynaložená sportovci, trenéry a celým armádním sportovním zázemím přináší dobré výsledky.

Teoretická část práce vychází z historie sportu (a specifických disciplín vojenských sportů), má oporu v odborné literatuře, sleduje sociální dimenzi sportu a sleduje také vývoj vybraných světových sportovních soutěží. Autor zde specifikuje šest základních olympijských disciplín a zaměří se na naše nejlepší sportovce z řad vojáků.

Sekundární výzkum mapuje jednak souvislosti mezi sportováním a přípravou na vojenské povolání, a jednak úspěšnou reprezentaci příslušníků AČR na výše uvedených soutěžích. Zde jsou oporou materiály ministerstva obrany a jím řízených organizací.

---

¹ AČR: Army. AČR: Army [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=5090

Primární výzkum vedený dotazovacími technikami sociologického empirického výzkumu se zaměřuje na specifickou problematiku možností zvýšení prestiže AČR u české veřejnosti a věnuje pozornost otázce, zda v tom hraje roli akt profesionalizace armády. Objektem primárního výzkumu vedeného pomocí rozhovorů jsou současní a bývalí vrcholoví sportovci z řad vojáků a organizátoři armádního vrcholového sportu. Kromě toho bude uspořádáno dotazníkové šetření mezi mládeží, které se týká vzorů pro mládež z řad sportovců se zřetelem k těm, kteří jsou zároveň vojáky. Bližší popis předmětu a objektů tohoto šetření viz v 7. kapitole.

Závěry se soustředí na doporučení, která by mohla uvažovanou prestiž zvýšit, a to zejména v souvislosti se sportováním a potenciální možností vzorů „sportovních hrdinů“ pro mládež, jak bylo výše uvedeno.

3 Sportování jako společenská činnost

U zrodu sportu stály tři vzájemně propojené biopsychosociální zdroje a to instinkty, práce (respektive činnosti) a intelekt. Pohyb byl vždy základním projevem člověka. Úroveň člověka byla vždy plně závislá na úrovni jeho pohybových schopností a individuální nedokonalost jej nutila začít se sdružovat do kolektivu. Existenční boj o přežití, který byl spojený s pracovní činností, vedl člověka k pochopení mezi efektivitou práce a přípravou na práci. Napodobování různých činností v rámci pracovní výchovy nebo činností samou se člověk připravoval na práci pro obživu – v té době především na lov. Stále se opakující a zdokonalující imitační pohyby vedly na jedné straně k mnohem efektivnější odvedené práci, což umožňovalo vytváření volného času, kde vznikala prostor pro mimopracovní činnosti, jako byly např. obřady, různé rituály a také hry. Na druhé straně tato cvičení rozšiřovala pohybovou škálu člověka a postupně vedla ke vzniku abstrahovaných (ne pracovních) pohybů, které se používaly ve volném čase. Volný čas umožnil člověku další přípravu na práci a boj, na odpočinek, slavnosti, různé obřady (jako např. rituální tance, zápasy, běhy aj.) a hry. Hra byla kompenzací za pracovní činnost. V této fázi se formoval i soutěživý charakter uvedených činností. Široká paleta cvičení a zábavy ve volném čase, postupné oddělování těchto činností od práce a přímé přípravy na práci zrodily „sport“, neboli tělesné cvičení ve vlastním slova smyslu. Souhrnně řečeno, cíleně realizovaný pohyb sloužící k přežití tvoří základní předpoklad vzniku tělesných cvičení.²

3.1 Zrod sportování a dnešní pojetí sportu

Je přirozené, že v dobách prehistorických sport jako takový neexistoval. Všechny fyzické aktivity byly odvozovány z často osudových výzev vycházejících z prostého prvku přežití a později i jako výraz vyjádření náboženské víry.

První formy her byly odvozovány z kombinací fyzických činností čelících silám přírody a pohybových aktivit spojených s náboženskými rituály. Lidé v minulosti využívali

---

² GREXA, Ján a Milena STRACHOVÁ. *Dějiny sportu: přehled světových a českých dějin tělesné výchovy a sportu*. 2011, s. 17-19.

svoji sílu a pohybové dovednosti hlavně k přežití. Postupný vývoj pohybových aktivit a také herních aktivit odrážel celkové uspořádání společnosti a byl spíše ovládán zájmy mocných, než těch, kteří žili na okraji dobové společnosti.

Prvky sportu byly zformovány již v paleolitu, v období matriarchátu. Z tohoto období jsou vedle tělesných aktivit doloženy první hry (lovecké) a také speciální předměty k nim (míče, koule, cvičná kopí, praky, luky, hokejky aj). Vedle společenských her, které byly určeny pro všechny, jak pro muže, tak i pro ženy, existovaly při společných zábavách a soutěžích zvláště speciální ženské soutěže (a to včetně pěstních soubojů o „ženicha“). Jsou doloženy i iniciační slavnosti, které původně sloužily jako důkaz sexuálního dozrání jedince.

V období patriarchátu, v neolitu, vznikaly se zrodem vojenských konfliktů i pojmy bojové cti a slávy, proto se do popředí zájmu dostaly bojové hry. Rostoucí význam mužů v ekonomice společnosti se projevil specializací mužských iniciačních rituálů, které měly demonstrovat obratnost, vytrvalost, sílu a snášení bolesti a námahy. Různé kmeny předepisovaly zkoušky v různých druzích zápasů. Pro představu Baborové například prokazovali svoji zdatnost v běhu kombinovaném s hodem kopí. Muži z kmene Tarahumarů prokazovali svoji zdatnost v běhu na velkou vzdálenost až do úplného vyčerpání. Členové afrického kmene Watusů museli přeskakovat vlastní výšku.³

Některé kmeny v Asii a Africe, američtí Indiáni, Eskymáci aj. ovládali plavání, potápění a pádlování na kánoji, respektive kajaku. Lodě, jako všechny tehdejší dopravní prostředky, postupně sloužily k různým rituálům a soutěžním hrám. Pracovní nástroje se postupně zdokonalovaly a nahrazovaly je nové, které se postupně přeměňovaly na speciální nástroje sloužící pro různé druhy her. Populární začaly být míčové hry. Indiánský kmen Toltéků pěstoval hru podobnou basketbalu. Známé byly i hry kopací či hry, kdy se míč odbíjel rukama. Tyto hry jsou předchůdci fotbalu, tenisu a ragby. Oblíbenými se staly i hry cílivé, kdy se pomocí hole či luku střílelo na cíl.

---

³ GREXA, Ján a Milena STRACHOVÁ. *Dějiny sportu: přehled světových a českých dějin tělesné výchovy a sportu*. 2011, s. 20.

Zemědělství přineslo nové hry, a to se zvířaty nebo na zvířata. S tím souvisela jízda a prvopočátek dostihů, akrobacie na zvířatech či imitace soubojů s loveckými zvířaty.

Kolektivní charakter měly hry s prvky boxu a zápasu. Fyzické aktivity zastupoval pěstní boj, zápasy, šerm holí aj. Součástí všech těchto aktivit byly také cviky rovnováhy, což souviselo se vznikem gymnastiky a akrobacie.⁴

Je nutno jmenovat ještě jeden aspekt, který významně ovlivnil sport během vývoje společenských aktivit. Lidé si vymýšleli a vymýšlejí nové „sportovní aktivity“. Zpočátku se jim vždy věnují hlavně pro zábavu či dokonce z recese. Postupně se však v mnohých těchto aktivitách začne prosazovat prvek výkonu, od něhož je jen krok k vytvoření systému pravidel a soutěží. Tímto způsobem vznikala řada nových sportů, které se přiřadily k tradičním „klasickým“ sportovním disciplínám, známým od raných počátků vzniklých v souvislosti se způsoby obživy, jak bylo výše naznačeno.

Dnešní pohled na sport je výsledkem jeho historického vývoje v kontextu společenského vývoje zejména v posledním století. V době vzniku novodobého sportu v Anglii se pro pohybové hry a soutěživá tělesná cvičení začalo užívat slovo sport. Těmito činnostmi byl vyplněn volný čas mladého anglického gentlemana, který se zároveň připravoval pro plnění úkolů pro svou zemi. Sport postupně nalézal své místo i mezi dalšími společenskými vrstvami. Měl pro ně ve srovnání s nejvyšší společenskou vrstvou však v mnohém odlišný význam. Pro některé lidi z nižších vrstev se stal zdrojem získávání prostředků k životu (profesionální zápasníci, boxeři na poutích). Pro jiné byl zábavou při lidových slavnostech a působil jako prostředek katarze, prolomení nudy každodenního života. Mnoha dalším lidem zprostředkoval obživu, když zajišťovali zázemí pro zábavu ostatních, zejména bohatých. Z práce majitelů hostinců, podkoních, krejčích, sázkových kanceláří a dalších se postupně vyvíjela část hospodářského odvětví spojeného s volným časem, nyní někdy nazývaného též průmysl volného času.⁵

---

⁴ GREXA, Ján a Milena STRACHOVÁ. *Dějiny sportu: přehled světových a českých dějin tělesné výchovy a sportu*. 2011, s. 21.

⁵ SLEPIČKOVÁ, I. *Sport a volný čas-Vybrané kapitoly*. 2005, s. 25.

Po první světové válce došlo k velkému rozvoji sportovních klubů a organizací na národních i mezinárodní úrovni, k vytvoření systémů pravidelných soutěží a jednotlivých pravidel. Sport se tak institucionalizoval. Stále však měl rekreační charakter a o svou existenci často soupeřil s tradičními tělovýchovnými systémy. Výkonnostní prvek sportu se v plné šíři uplatnil po druhé světové válce, kdy se ve společnosti začal výrazně prosazovat prvek výkonu a soutěživosti. Tyto hodnoty představovaly důležité impulsy tak potřebné pro rychlou obnovu společnosti a hospodářství zničených válkou. Orientace na výkon převažující ve společnosti se pochopitelně musela promítnout i do sportu. Zde ještě výrazněji než v jiných oblastech vystoupil do popředí výkon s jeho ekonomickým oceněním. Sport se stal také polem soupeření v té době dvou nejsilnějších politických systémů – západního kapitalistického a východního socialistického.⁶

Do sportu zaměřeného na výkon a tvrdý konkurenční boj se však mohli zapojit už jen jedinci talentovaní s vysokou výkonnostní motivací, fyzicky a psychicky silní a odolní, ochotní podstoupit tvrdý trénink. Preferování této linie sportu (sportu vrcholového nazývaného také elitní) však nemohlo uspokojit potřeby převažující části populace. Ta buď neměla předpoklady anebo zájem věnovat se sportu na vysoké výkonnostní úrovni a podřídit mu plně svůj život.⁷

Počátek hnutí usilujícího o zapojení co největšího počtu lidí do tělesných aktivit na podporu a rozvoj jejich zdatnosti a zdraví spadá do šedesátých let. Ve Spojených státech amerických vzniklo hnutí Fitness, které se v sedmdesátých letech prosadilo také v Evropě pod názvem Trim a fitness. Tento trend měl v Československu podobu hnutí nazývaného Pohybem ke zdraví a konkretizovaného v akcích Bud' fit, 12x12, Fit rodina atp. Sport začal získávat zpět i svůj původní širší smysl, který pro něj byl charakteristický v počátcích jeho vzniku v Anglii.⁸

V souvislosti s nastíněným vývojem sportu vyvstává také otázka, kam sport směřuje, jaká bude jeho podoba v budoucnosti. Sociologové předpokládají, že si sport v nejbližších

---

⁶ SLEPIČKOVÁ, I. *Sport a volný čas-Vybrané kapitoly*. 2005, s. 25.

⁷ Tamtéž, s. 26.

⁸ Tamtéž, s. 26.

dvaceti letech nejen udrží, ale i zvýrazní své současné znaky. Bude mít podobu obsahově i organizačně velice pestrou, až zjednodušenou se snahou přiblížit se co nejširšímu spektru zájemců. Komeracionalizace a medializace budou narůstat, sport se bude odehrávat stále více jako privátní a veřejná služba.

V současné době jsou používány ve světě dva přístupy k pojetí sportu. První z nich uvažuje jako základní znaky sportu hru, soutěž a výkon. Druhý přístup pojímá sport v mnohem širším okruhu. Uvažuje jej v souladu s významem, který mu byl přisouzen před více než sto šedesáti lety v Anglii, a to jako zábavu, reakci, cvičení. Orientace na výkon a soutěž byla a dosud je typická pro pojetí severoamerické. Sportovní výkon v tomto pojetí stejně jako výkon v pracovním procesu koresponduje s prosperitou a ziskem. Nejvíce se tento přístup uplatňuje v profesionálním sportu.⁹

Druhý přístup k pojmu sport respektuje evropskou anglosaskou tradici novodobého sportu. Vysvětlení pojmu lze hledat v latinském původu slova. Latinské desporate, z něhož je slovo sport odvozeno, značí rozptylovat se, bavit se. Obdobný význam mají též francouzské a anglické výrazy, ve kterých se vedle významu, jak jej běžně vnímáme, promítá i základ slova pocházející z latiny. Francouzské sloveso „disporter“ znamená bavit se, „le sport“ zábava nebo např. anglické „portability“ lze přeložit jako žerty, šprýmy, kratochvíle a náklonnost k nim.¹⁰

Toto široké pojetí významu slova sport je stále více akceptováno v celém světě. V uvedeném smyslu se dnes nahlíží na sport v Evropě, která vyvíjí aktivity vedoucí ke sjednocování evropských zemí v nejrůznějších sférách ekonomického a společenského života, tedy i ve sportu. V roce 1992 přijali zástupci evropských zemí odpovědní za tělovýchovu a sport tzv. Evropskou chartu sportu. Charta hovoří o postavení sportu ve společnosti a nezapomíná a i na vymezení povinností společnosti, resp. státu v péči o něj.¹¹

---

⁹ SLEPIČKOVÁ, I. *Sport a volný čas-Vybrané kapitoly*. 2005, s. 27.

¹⁰ Tamtéž, s. 27.

¹¹ Tamtéž, s. 28.

Pro potřeby charty je sport vymezen následovně: „Sportem se rozumí všechny formy tělesné činnosti, které až již prostřednictvím organizované účasti či nikoliv si kladou za cíl projevení či zdokonalení tělesné a psychické kondice, rozvoj společenských vztahů nebo dosažení výsledků v soutěžích na všech úrovních“.¹²

Definice sportu vytvořená na půdě Evropy je opravdu široká. Dává prostor pro začlenění i těch činností do sportu, které stály v předchozích přístupech na rozmezí sportu a jiných oblastí či které dokonce za sport nebyly považovány. Vedle stojí a stejná důležitost je přikládána jak sportu výkonově orientovanému jako je výkonnostní a vrcholový sport, tak nejrůznějším formám sportu provozovaným za účelem posílení zdraví, pro reakci či pro silné emocionální prožitky.¹³

3.2 Vrcholový sport a náhledy na něj

Český sociolog sportu Aleš Sekot přikládá vrcholovému sportu následující atributy.

- 1. Zdůrazňuje zejména sílu, rychlost, ovládnutí protivníka, posouvání hranic lidských možností, nezměřené úsilí o vítězství a mistrovský titul.*
- 2. Je založen na ideji, že sportovní mistrovství je výsledkem soutěživého úspěchu a výsledků dosažených na bázi systematické oddanosti tvrdé sportovní přípravy, umocňované ochotou k oběti a bolesti a zřeknutí se zdraví a duševní pohody.*
- 3. Klade důraz na vytváření a překonávání rekordních výkonů, vymezením lidského těla nikoli jako cíle, nýbrž prostředku sportovní činnosti při využívání technologie jeho kontroly a monitorování.*
- 4. Praktikuje selektivní systém výsadního postavení těch fyzicky nejzdatnějších a sportovně nejúspěšnějších.*
- 5. Vytváří a udržuje hierarchické autoritativní struktury, v jejichž rámci jsou sportovci podřízeni trenérům a trenéři dále podřízeni vlastníkům a správcům sportovních klubů.*
- 6. Pěstuje antagonistický myšlenkový princip, podle kterého jsou sportovní soupeři chápáni jako nepřátelé.¹⁴*

---

¹² SLEPIČKOVÁ, I. *Sport a volný čas-Vybrané kapitoly*. 2005, s. 28.

¹³ Tamtéž, s. 28.

¹⁴ SEKOT, Aleš. *Sport a společnost*. 2003. s. 62.

Je přirozené, že výše uvedená charakteristika vrcholového sportu se v souladu s povahou jednotlivých sportů obměňuje. Vyvolává to však i nesouhlasnou odezvu především mezi těmi, kdo rozvíjejí sportovní činnosti na základě širokého spektra hodnot a také zkušeností, běžně nazývaných zájmový či (jak uvádíme nověji v řadě případů) alternativní sport.

Skutečnost, že výkonnostní sport hraje dominantní roli v dnešní společnosti, navozuje otázku o jejích příčinách. Proč vrcholový sport hraje nejdůležitější sociální úlohu v dnešním globalizovaném světě? Jmenovaný autor soudí, že odpověď je přirozeně podmíněna teoretickým ideologickým zakotvením. Funkcionalisté zdůrazňují aspekt přínosu k sociální stabilitě. Sport chápou jako téměř náboženskou instituci, která k posilování společenských hodnot využívá obřad a rituál. Sport podle této teorie významně přispívá k socializaci mladých lidí v soutěživosti a patriotismu. Vrcholoví sportovci jsou nositeli modelových rolí, jsou obdivováni a uctíváni. Zejména vrcholový medializovaný sport sblíží příslušníky společnosti a národy a zvyšuje pocit solidarity a jednoty. Teoretici konfliktu toto vyvrací, vnímají sport především jako velký byznys, kde profit je důležitější než zdravý rozvoj sportovců. Sport podle této teorie není prostředkem osobního rozvoje, nýbrž cíleným nástrojem uspokojování touhy po obdivu a zisku. Vrcholový sport je z tohoto pohledu nepřijatelný i tím, že uvolňuje napětí diváků davovým sportovním fandovstvím a orientuje obyvatelstvo na uměle vytvořené hodnoty vzdalující se od reálného světa každodenních starostí.¹⁵

Televize je nejvlivnějším mediálním nosičem reklamy a dokáže z jednoho informačního zdroje oslovit stamiliony či dokonce miliardy lidí. Nabízí vše, co je pro sport důležité. Přináší pocity vzrušení, nadšení, ale i zklamání. Působí jak v regionálním, tak až v globálním měřítku. Televizní reklamy v čase největší sledovanosti v tzv. „prime time“ čase se šplhají k astronomickým částkám. V tomto případě jsou to hlavně sportovní televizní přenosy, kdy je jedna minuta reklamy účtována v řádech milionu dolarů. Televize často upřednostňuje zábavu před informacemi a zprávami. Učebnicovým příkladem je mediální svět právě sportu a například mediálně prezentované Olympijské hry. Média

---

¹⁵ SEKOT, Aleš. *Sport a společnost*. 2003. s. 62-63.

a televize uvádí do popředí zlaté medaile a stranou pozornosti mnohdy ponechávají další dění na sportovištích. Sportovní klání vidí spíše očima producenta akční podívané než očima samotných sportovců. Sponzoři dokonale využívají toho, že diváci prahnou po akční a napínavé podívané. Tato podívaná je prezentována tak dokonale, že divák má pocit, že to, co sleduje, je sport sám – že sport je vzrušující podívaná.

Díky sílící medializaci se pojem sport v posledních letech konceptuálně a obsahově problematizoval. Cvičení a sport se stávají zbožím. Sport není jen byznysem, stává se jedním z nejdynamičtěji se rozvíjejících odvětví průmyslu právě v ekonomicky vyspělých zemích. Komerčnímu sportu se daří v ekonomicky vyspělých zemích. Právě vrcholový sport, vzhledem k jeho profesionalizaci a komercializaci, je považován za fenomén vytěsňující se z širšího rámce tělesné kultury do sféry masové kultury.

Vrcholový sport je úsilím o nejvyšší tělesný výkon nebo vítězství nad soupeřem. Jeho součástí je i sportovní trénink. Masová média se však v první řadě soustřeďují na aspekt vítězství či dosažení rekordního výkonu. Stranou jsou pak proto zájmové volnočasové sportovní činnosti. Do pozadí se tedy pak dostává rekreační sport, jelikož v jeho povaze je primárně radost z pohybu. A ta sama o sobě není mediálně ani komerčně zajímavá. Oproti tomu vítězství, napětí a výkon jsou jediné aspekty, které jsou zajímavé hlavně pro sponzory a reklamní agentury.¹⁶

3.3 Armádní vrcholový sport v ČR

Armádní vrcholový sport je zaměřen na zabezpečení státní a resortní sportovní reprezentace České republiky. Hlavním úkolem je vytváření podmínek pro přípravu na vrcholné světové soutěže, kterými jsou olympijské hry, mistrovství světa, Evropy a další významné sportovní soutěže.¹⁷

Vznik armádního sportu u nás souvisel s historickou událostí dalekosáhlého významu, a to s rozpadem Rakousko-Uherska a se vznikem samostatného Československa

---

¹⁶ SEKOT, Aleš. *Sociologie sportu*. 2006. s. 143-144.

¹⁷ TJ Dukla Praha: *Atletika*. *TJ Dukla Praha: Atletika* [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: www.duklaprahaatletika.cz

dne 28. října 1918. Tento vznik byl logicky provázen i vznikem ozbrojených sil určených k obraně státu v tehdy poměrně neklidném středoevropském prostoru. Do tohoto období také spadají počátky armádního vrcholového sportu u nás. Pro toto období je přitom charakteristické, že armádní vrcholový sport byl specifickou součástí tělovýchovného hnutí v Československu.¹⁸

Armádní sportovci patřili vždy ke špičce u nás, a to v řadě sportovních odvětví (atletika, kopaná, hokej apod.). Řada mezinárodních úspěchů na olympijských hrách, na mistrovstvích světa, na mistrovstvích Evropy i při jiných sportovních podnicích byla dosažena za významné účasti armádních sportovců.¹⁹

Armádní vrcholový sport v ČR podléhá zákonem určené organizaci s hlavní oporou v resortních sportovních centrech.

Resortní sportovní centrum Ministerstva obrany je jednak odborným, ale i servisním pracovištěm Ministerstva obrany. Hlavním cílem tohoto centra je vytváření organizačních, ekonomických, personálních, sociálních, zdravotních, vědecko-technických a hlavně sportovně technických podmínek pro přípravu armádních sportovců k jejich reprezentaci státu v dlouhodobém časovém horizontu. Činnost resortních center vychází ze zákona č. 115/2001 sb., o podpoře sportu a z Usnesení vlády ČR z 9. března 2011 č. 117 o Koncepci státní podpory sportu České republiky.

Z ustanovení zákona o podpoře sportu plyne role Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR v oblasti podpory sportu se zřetelem k činnosti resortních sportovních center. Z toho vyplývá, že toto ministerstvo zabezpečuje finanční podporu ze státního rozpočtu, dále zřizuje resortní sportovní centrum jako organizační složku státu a zabezpečuje jeho činnost, dále koordinuje činnosti sportovních center Ministerstva obrany ČR a Ministerstva vnitra ČR.

---

¹⁸ OKLEŠTĚK, Marek. *Historie a současnost českého armádního sportu*. 2015, s. 10.

¹⁹ Tamtéž, s. 61.

Usnesení vlády ukládá ministerstvu školství následující úkoly – jednak koordinovat činnost sportovních center v oblasti státní sportovní reprezentace a ve spolupráci s ministrem obrany, místopředsdou vlády a ministrem vnitra zabezpečovat sportovní, technické a materiální podmínky pro oblast státní sportovní reprezentace České republiky.

V současné době působí tři resortní sportovní centra:

- Resortní sportovní centrum Ministerstva obrany
- Resortní sportovní centrum Ministerstva vnitra
- Resortní sportovní centrum Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Dále věnujeme pozornost prvnímu ze jmenovaných resortních sportovních center - Sportovnímu centru Ministerstva obrany. Skládá se z těchto subjektů:

- Fotbalový klub DUKLA PRAHA
- Házenkářský klub DUKLA PRAHA
- Hokejový tým DUKLA JIHLAVA
- Volejbalový klub DUKLA LIBEREC
- Vědecké a servisní pracoviště tělesné výchovy a sportu, p.o. (CASRI)
- Armádní sportovní centrum DUKLA.²⁰

Fotbalový klub DUKLA PRAHA vznikl v roce 1948 pod názvem Armádní tělovýchovný klub. Vznikl z armádní jedenáctky reprezentačního mužstva fotbalistů ve vojenské základní službě.²¹

Házenkářský klub DUKLA PRAHA – HC DUKLA Praha je nejúspěšnější klub historie československé resp. české házené. Vznikl v roce 1948 pod názvem ATK (Armádní tělovýchovný klub). V letech 1953-1956 změnil svůj název na ÚDA (Ústřední dům armády) a následně v roce 1960 na DUKLA. V roce 1993 po reorganizaci armádního sportu tým přijal název Handball club Dukla Praha. Za dobu své existence Dukla vchovala řadu reprezentantů, kteří hráli za republiku na Mistrovství světa a Olympijských

---

²⁰ OKLEŠTĚK, Marek. *Historie a současnost českého armádního sportu*. 2015, s. 44-45.

²¹ FK Dukla Praha. *FK Dukla Praha* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://www.fkdukla.cz/zobraz.asp?t=historie-klubu>

hrách. Mezi legendy patří například Rudolf Havlík, Kristián Duda, Václav Mareš, Ladislav Beneš, Ivan Satrapa či Jiří Kotrč.²²

Hokejový tým DUKLA JIHLAVA – vznikl v roce 1956. Hokejové mužstvo HC Dukla Jihlava patřilo převážně za nejlepší mužstvo, co bylo ve světovém hokeji k vidění. Velkou zásluhu na tom měla armáda, neboť právě její zásluhou museli za Duklu hrát ti nejlepší hráči. Mezi nejlepší hráče historie patří například Jiří Holík, Jaroslav Holík, Jan Klapáč, Jan Suchý, Petr Adamík, Milan Chalupa, Oldřich Válek aj.²³

Volejbalový klub DUKLA LIBEREC je příspěvkovou organizací, založenou v Praze roku 1948 pod ATK. V několika následujících letech se měnil jak název klubu, tak i místo působitě. Od roku 1969 po současnost je jeho působitěm Liberec. Soustředili se zde nejlepší armádní volejbalisté.

CASRI je příspěvkovou organizací Ministerstva obrany ČR zřízenou za účelem vědecké, servisní, metodické, poradenské a konzultační činnosti. Její činnost se orientuje především na diagnostiku aktuálního stavu a adaptaci organismu na extrémní zatížení. Využívá přitom moderní poznatky z oblasti sportovní vědy a špičkové přístrojové vybavení. Mezi klienty patří řada vrcholových sportovců včetně mnoha medailistů z OH i MS. Poznatky získané ve vrcholovém sportu jsou aplikovány i na problematiku výcviku vojáků. Služby prioritně CASRI poskytuje sportovcům státní sportovní reprezentace a sportovním oddílům.²⁴ Při svém vzniku bylo pracoviště nazváno Vědeckovýzkumné pracoviště vrcholového sportu ČSLA. Od 1.12.1991 bylo součástí nově vytvořeného Armádního centra tělesné výchovy a sportu Praha a od 15.4.1993 bylo pracoviště přetransformováno na příspěvkovou organizaci Ministerstva obrany s názvem Vědecké a servisní pracoviště tělesné výchovy a sportu. V obchodním styku používá název CASRI.²⁵

---

²² HC Dukla Praha. *HC Dukla Praha* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <http://hcduklapraha.cz/klub/historie/historicky-prehled/>

²³ HC Dukla Jihlava. *HC Dukla Jihlava* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://www.hcdukla.cz/zobraz.asp?t=historie>

²⁴ CASRI. *CASRI* [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: casri.cz/index.php

²⁵ CASRI: Historie. *CASRI: Historie* [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: <http://casri.cz/Historie>

Armádní sportovní centrum DUKLA je střediskem vrcholového sportu Ministerstva obrany ČR, které prošlo během existence samostatné AČR přeměnou, a to z vojenského sportovního útvaru na evropský profesionální sportovní klub. Celá tato přeměna je úzce spjata s historií Dukly. Rok 1956 je rokem, kdy můžeme napsat, že vznikla Dukla. V tomto roce vznikaly s reformami armádního sportu i vojenské tělovýchovné jednoty. Takto vznikl i klub Dukla. Se vznikem došlo k propojení armádního vrcholového sportu s činností atletického klubu, který sdružoval i mládežnické složky. Dukla šla ruku v ruce s vývojem armádního sportu. Armádní sport, jehož součástí je od samého počátku i atletika, prošel od roku 1945 dlouhodobým a v některých obdobích i bouřlivým vývojem. Ti nejlepší sportovci - ocenění medailemi jsou vojáky z povolání. Hlavním cílem Dukly je vytváření nejlepších podmínek pro sportovní přípravu na všechny vrcholné sportovní soutěže na světové úrovni.²⁶

Od roku 1945 prošel armádní sport řadou změn. Na následující straně je v několika bodech je uvedeno, o které nejvýznamnější změny se jednalo. Tento přehled svědčí o tom, že sportovní výchova vojáků završená vrcholovým sportem se výrazně rozvíjela.

---

²⁶ OKLEŠTĚK, Marek. *Historie a současnost českého armádního sportu*. 2015, s. 46.

Tabulka 1 Změny v armádním sportu

ROK	ZMĚNY
1945	Vzniklo na Ministerstvu národní obrany oddělení, jehož úkolem bylo zabývat se problematikou rozvoje tělovýchovy a sportu v armádě, v březnu 1948 vznikl Armádní tělocvičný klub (ATK), který se stává ústřední a výkonnou složkou v oblasti vojenského zájmového a závodního tělocviku. ATK sehrál v dalších desetiletích významnou úlohu v rozvoji armádního sportu.
1951	Zřízen nový samostatný vojenský celek Útvar armádní tělesné přípravy (ÚATP), armádní vrcholový sport zabezpečuje požadavky státní reprezentace.
1952	Soustředění sportovců ve dvou složkách a to ve Sportovním tělovýchovném svazu Ústředního domu armády (STS-ÚDA) a v Armádním tělovýchovném útvaru (ATÚ).
1956	Vznikl jediný speciální tělovýchovný útvar-Vojenská tělovýchovná škola Miroslava Tyrše (VTŠ MT), ve složkách armády vynikly Vojenské tělovýchovné jednoty (VTJ) s jednotným označením Dukla, vrcholoví armádní sportovci jsou organizováni v Armádních sportovních družstvech (ASD).
1959	Byla založena VTJ Dukla Praha při VTŠ MT, nastal významný krok k posílení vztahů s civilní veřejností.
1974	Je schválena vládou ČSSR „Koncepce vrcholového sportu v armádě“ a vzniká Správa vrcholového a výkonnostního sportu ČSLA jako centrální a řídicí orgán a dosavadní čtyři armádní střediska Dukla (Praha, Liberec, Trenčín, Banská Bystrica) získávají statut Armádního centra vrcholového sportu (ASVS). Nově bylo zřízeno ASVS v Olomouci.
1989	Bylo přijato usnesení vlády ČSSR k zabezpečení olympijského cyklu 1989-1992, začala péče o talentovanou mládež zřízením Střediska vrcholového sportu mládeže (SVS-M).
1990	Vyniká Správa tělesné výchovy a sportu, která řídí armádní sport, dochází k zapojení našeho armádního sportu do činnosti Mezinárodní rady

	vojenského sportu (CISM), vzniká Armádní centrum tělesné výchovy a sportu (ACTVS) Dukla Praha. Registrace současné Tělovýchovné jednoty Dukla Praha jako občanského sdružení na MV ČR dne 18. 5. 1990 pod č. SP/1-508/18.5.90, tímto je jednoznačně definováno zaměření Armádního sportovního střediska jako subjektu zabezpečujícího vrcholový sport a subjektu (TJ) zabezpečujícího především mládežnický rekreační a výkonnostní sport s tím, že oba subjekty úzce spolupracují.
1992	Vytvoření Armádního sportovního centra DUKLA v Praze jako jediného výkonného orgánu k zabezpečení přípravy ke státní sportovní reprezentaci v rozpočtové části resortu MO ČR. Rozšiřuje se i péče o talentovanou mládež ve Sportovním družstvu juniorů (SDJ).
1993	Dochází k vyčleňování prostředků ze státního rozpočtu na zajištění státní sportovní reprezentace pro resorty ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, ministerstva vnitra a ministerstva obrany.
1994	Reorganizace Správy tělovýchovy a sportu MO ČR, výkonnostní sport armády zrušen.

Zdroj: TJ Dukla Praha. *TJ Dukla Praha* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <http://www.dukla.cz/cs/Historie-2.htm>

V letech 1999-2002 jsou průběžně realizována opatření vlády ČR k rozvoji tělesné výchovy a sportu, postupně byly koordinovány postupy státních orgánů a nestátních neziskových organizací v péči o sportovní talenty, sportu pro všechny a komplexní zabezpečení státní sportovní reprezentace. Bylo zpracováno usnesení vlády ČR č. 718 - Zásady komplexního zabezpečení státní sportovní reprezentace, včetně systému výchovy sportovních talentů.²⁷

²⁷ TJ Dukla Praha. *TJ Dukla Praha* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <http://www.dukla.cz/cs/Historie-2.htm>

4 Historické souvislosti a sport v českých zemích

Jak již bylo uvedeno ve 3. kapitole, sport vznikl a současně se i rozvíjel v souladu s historií společnosti a jejím sociálním, ekonomickým a politickým charakterem. Je nedílnou součástí kulturního vývoje a rozvoje lidstva. Sehrál důležitou úlohu v rozvoji a zdokonalování jedince. Další důležitou roli sehrával v úsilí dosahování vrcholných výkonů, sebekázně, cílevědomosti, systematickosti a účelovosti lidského snažení. Podílel se také na celkovém rozvoji společnosti.

Dějiny lidské společnosti, jak již také bylo řečeno, jsou prostoupeny různými úhly pohledu na pohyb a fyzickou námahu. V tělesné zdatnosti mnohdy spočíval základní předpoklad samotné existence. Ilustrativním příkladem dobového využití fyzického výkonu je i doprava. Vyčerpávající chůze je postupně nahrazována zvířecím povozem a později mechanickými dopravními prostředky, jak na zemi, vzduchu, tak například na vodě.

I v další důležité oblasti tvorby a kultivace pohybových aktivit, na půdě budování armád a válčení dochází k obratu. Slábne zásadní význam fyzické zdatnosti. Meče a kopí nahradil střelný prach. Není již proto zapotřebí takové fyzické a tělesné námahy, kterou museli bojovníci dříve vynakládat. Tím spíše to platí pro všechny pozdější vynálezy ve službách dnešních armád, které vyžadují hlavně technické znalosti a dovednosti, nikoli hrubou sílu. I zde však výjimky potvrzují pravidla. Například vysoce specializované protiteroristické jednotky musí vedle osvojení si nezbytné techniky perfektně a hlavně nekompromisně zvládnout fyzicky náročné úkony rovnající se mnohdy nejvyššímu sportovnímu mistrovství.

Pochopení a poznání historických souvislostí vývoje sportu znamená nezbytný krok k pochopení fungování a povahy sportu v soudobých podmínkách.²⁸

---

²⁸ SEKOT, Aleš. *Sport a společnost*. 2003. s. 29-31.

4.1 Novodobý sport v českých zemích

Sport byl v českých zemích téměř vždy nedílnou součástí života, má mnohaletou tradici, kterou zdobila a stále zdobí řada úspěchů. Datuje se do čtrnáctého století. Již v této době se dařilo oblíbeně nejrůznějším rytířským turnajům, které by se daly označit za předchůdce sportovních klání. Na přelomu patnáctého a šestnáctého století se začínají objevovat halové sporty. Sporty, které se prakticovaly v tzv. míčovnách, které se dokonce dochovaly dodnes např. na Pražském hradě. Mezi další oblíbené sporty se postupně přidávaly například kuželky a také lukostřelba, jež se provozovaly právě ve výše zmíněných míčovnách. V šestnáctém století se k těmto aktivitám postupně přidávalo také bruslení a sáňkování. V sedmnáctém století pak vznikla i Královská česká zemská stavovská šermírna, zde se zrodil další sport, a to šerm.

Skutečný sport a jeho organizace se však datuje až do století devatenáctého, kdy byl založen Sokol pražský. Vznik Sokola je spjat s uvolněním poměrů v Rakousko-Uhersku, které následovalo po odvolání ministra Bacha. Byly zakládány různé kulturní vlastenecké spolky (jako Umělecká beseda, Hlahol či Svatobor), ale nová doba si žádala i fyzickou zdatnost každého jedince, proto se tehdy velmi dařilo různým tělocvičným ústavům. Mezi ně patřil také český ústav Malypetrův, ten později sehrál důležitou roli při založení Sokola. Jedním ze cvičenců a později cvičitelů byl Miroslav Tyrš. Tyrš oslovil české cvičence Schmidtova ústavu a získal je pro založení českého tělocvičného spolku. S Juliem Grégrem připravili znění stanov nově vzniklé Jednoty pražské a předložili je na c. k. místodržitelství v prosinci 1861.

Stanovy byly schváleny, a tak byla do Malypetrova ústavu v Panské ulici svolána na 16. února 1862 (což je datum založení Sokola) ustavující valná hromada. Dostavilo se 75 členů. Starostou byl zvolen Jindřich Fügner, místostarostou (později náčelníkem) Miroslav Tyrš, členy výboru Rudolf Thurn-Taxis, Rudolf Skuherský, Emmanuel Tonner, Karel Steffek, František Písařovic, MUDr. Eduard Grégr, JUDr. Julius Grégr, Jan Kryšpín, Ferdinand Fingerhut (Náprstek), a JUDr. Tomáš Černý. Dalšími osobnostmi, které sympatizovaly s novým spolkem, byli Jan Evangelista Purkyně, Jan Neruda, Josef Mánes, Josef Barák a další.

Hlavním heslem, které razil Tyrš, bylo „Tužme se!“, Barák navrhl pozdrav „Nazdar!“, Fügner tykání a oslovování „bratře“, Mánes namaloval první prapor a také skicu prvních krojů (upravených později Ženíškem). Název Sokol se poprvé uvádí ve stanovách z listopadu 1864 (dříve nebyl uveden, aby neprovokoval úřady, neboť byl převzat z názvu černohorských revolucionářů).

Později podle vzoru pražského Sokola postupně vznikaly i další sokolské jednoty, jak v Čechách, tak mezi krajany v cizině. Postupně vznikaly tzv. župy, což byly autonomní organizační celky, z jejichž sjednocení se v roce 1904 zrodila Česká obec sokolská. Sokol jako takový je považován za nejstarší organizaci tohoto typu na světě.

4.1.1 Základní organizační struktura československé obce sokolské

Československá obec sokolská (ČOS) je ve smyslu zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, spolkem. Její organizační struktura má tři úrovně řízení. Základní jednotkou ČOS je tělocvičná jednota. Tělocvičné jednoty jsou seskupeny do územně větších celků tzv. sokolských žup. Nejvyšším celkem je pak ČOS, ta sdružuje všechny župy. ČOS, sokolské župy i tělocvičné jednoty jsou právníckými osobami. ČOS je ve smyslu občanského zákoníku spolkem hlavním a je zřizovatelem tělocvičných jednot a sokolských žup, které jsou ve smyslu zákona spolky pobočnými. Nejvyšší organizační normou ČOS jsou její Stanovy.

Tělocvičné jednoty Sokol jsou sdruženy do 42 sokolských žup. Území župy, tvořené tělocvičnými jednotami, leží vždy na území jen jednoho kraje. Koordinaci mezi župami, v jednom kraji a dalšími subjekty s krajskou působností zajišťuje krajský zmocněnec. Krajský zmocněnec a jeho zástupce jsou voleni statutárními zástupci ze všech žup kraje a jsou oprávněni jednat s orgány kraje a jinými subjekty na území kraje.

Vyslanci zvolení na valných hromadách žup tvoří Výbor ČOS, ten ze svého středu volí starostu/starostku ČOS, místostarosty, jednatele a další členy Předsednictva ČOS. Členy předsednictva jsou rovněž náčelník a náčelnice ČOS, předseda odboru sportu ČOS a vzdělavatel ČOS, kteří jsou zvoleni odbornými útvary. Předsednictvo ČOS je 13členné.

Předsednictvo ČOS si pro svou práci vytváří potřebný počet poradních orgánů, jako jsou odborné komise a rady. Kontrolní komise ČOS je nezávislý orgán, který má sedm až devět členů.

Nejvyšším orgánem ČOS je Sjezd ČOS, který se koná jednou za tři roky. Dvakrát do roka zasedá Výbor ČOS, který schvaluje zásadní materiály (rozpočet, výsledky hospodaření apod.) Statutárním orgánem ČOS je Předsednictvo ČOS, které se řídí schváleným jednacím řádem Předsednictva ČOS.

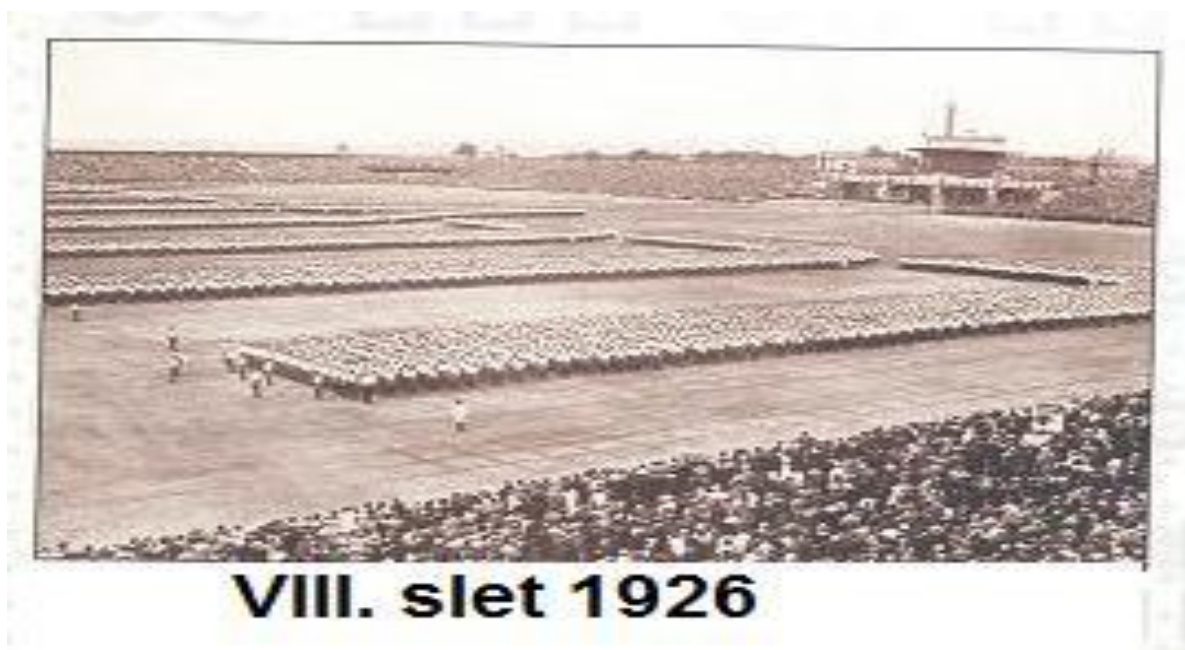
Sokolská župa vytváří a organizuje sportovní a kulturní programy ve spolupráci s jednotami, které jsou v župě sdružené. Je spojnicí mezi ústředím České obce sokolské a jednotami. Ve struktuře České obce sokolské má župa místo přesně mezi ústředím a jednotami. Funguje jako komunikační oboustranný kanál. Jejím úkolem je zajistit administrativní chod svých sdružených jednot a zabezpečit sportovní a kulturní život v místě, kde působí. Oblasti, kde župy působí, jsou zpravidla ohraničené jednotlivými kraji České republiky. V jednom kraji může společně pracovat i více žup.

Základní organizační jednotkou České obce sokolské je tělocvičná jednota (pobočný spolek ČOS). Jednota je právní subjekt. Vlastní činnost jednoty je organizována v jednotlivých oddílech, odborech a komisích. Obsahem činnosti oddílů jsou bohaté sportovní a kulturní aktivity jejích členů v celém věkovém spektru. Například jsou specializované oddíly pro cvičící rodiče a jejich batolata (oddíly rodičů a dětí). Žákyně a žáci chodí do oddílů sportovních, buď se specializací na sporty (gymnastika, atletika, šerm, aj.), anebo do oddílů sportovní všestrannosti, kde se seznámí se základy všech sportů a sportovních her bez důrazu na výkon, ale na zdravotní účinek cvičení a návyk pravidelné pohybové aktivity. Dále existují oddíly pro teenagery (taekwondo, parkour, rock'n'roll, džudo, všeobecná gymnastika, atd.), oddíly sportující na rekreační úrovni (basketbal, volejbal, gymnastika, aerobik), turisticky zaměřené oddíly. Součástí některých sokolských jednot jsou také pěvecké sbory, loutková i jiná divadla nebo taneční soubory.

Nejdůležitější prvek Sokola a tělocvičné jednoty Sokol je cvičitel, trenér nebo vzdělavatel, z velké většiny dobrovolný pracovník, jež vede příslušný oddíl (soubor). Co to

znamená "vede"? Nekonečnou činnost, která v sobě zahrnuje administrativu oddílu, přípravu na cvičební jednotky, doškolování a další vzdělávání, práci pro svoji jednotu (příprava akcí jako jsou například šibřinky, akademie, aj.). Ve stručnosti můžeme cvičitele a trenéry popsat jako "srdcaře", kteří veškerý volný čas věnují sokolské práci. V sokolských oddílech proto vznikají silné sociální vazby, které přetrvávají po celý život.

Výrazné osobnosti z řad Sokola viz Příloha 1.

Obrázek 1 Sokolský slet

Zdroj: Google: Fotografie. *Google: Fotografie* [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: https://images.search.yahoo.com/search/images;_ylt=AwrE1xSaeGhcrzoAC5BXNyoA;_ylu=X3oDMTB0N2Noc211BGNvbG8DYmYxBHBvcwMxBHZ0aWQDBHNIYwNwaXZz?p=v%C5%A1esokolsk%C3%A9+slaty&fr2=piv-web&fr=mcafee_uninternational#id=10&iurl=https%3A%2F%2Fsokolbrno5.webnode.cz%2F_files%2F200000116-9471f956c2%2F8slet-1.jpg&action=click

V roce 1908 vznikla další tělovýchovná jednota s názvem Orel. Tato jednota vznikla podle vzoru Tyršova a Fügnerova Sokola.

V katolickém Orlu, proklamujícím náboženství a antikomunismus, se ze všech tělovýchovných spolků nejvýrazněji projevovaly česko-slovenské rozpory. V čele organizace stálo Ústředí čs. Orla, které mělo sídlo v Brně a podléhaly mu tři zemské rady pro Čechy, Moravu se Slezskem a Slovensko. Příklon slovenského Orla ke klerikální

a silně nacionální Hlinkově slovenské lidové straně vedl k ostré kritice čechoslovakismu, preferovaného Orelským ústředím. Ve 30 letech se v Orlu na Slovensku utvořily dva proudy, a to autonomistický a separatistický. Protože nedošlo k žádné dohodě, od r. 1935 existovaly na Slovensku jednoty jak Českého Orla, tak Slovenského. Hromadná vystoupení se nazývala rovněž slety. Celoorelske slety se konaly v r. 1922 v Brně a v r. 1929 v Praze jako tzv. Svatováclavské dny. Na Slovensku měl Orel své vlastní slety v letech 1928, 1933 a 1938. V Orlu se sportovalo výrazněji než v Sokole, ale i zde byl sport pouze vedlejší činností. V souvislosti s přijetím zákona o branné výchově v roce 1937 přistoupil Orel k branné výchově svých členů.²⁹

Tělovýchovná organizace Sokol mimo jiné prosazovala hluboké vlastenecké a demokratické myšlenky. A díky tomu byla také její činnost pozastavena již v době první světové války, ale především v době nacistické okupace, kdy musela svoji činnost ukončit také tělovýchovná jednota Orel. Sokolský slet rokem 1948 na dlouhou dobu končí a za komunismu je nahrazen tzv. spartakiádou. Ty se sice konaly již v minulých letech kolem roku 1921, po roce 1948 to byla však jediná takto obrovská sportovní akce, ovšem podbarvená komunistickou ideologií. Snahy o obnovu sokolských sletů přerušila intervence vojsk Varšavské smlouvy roku 1968 a k obnově sokolské organizace došlo až v roce 1990.

Česká populace byla od druhé poloviny devatenáctého století pozitivně ovlivněna základními hodnotami a praktickou činností tělovýchovného hnutí Sokola. Sokolské hnutí, hnutí ve smyslu širokého společenského záběru směrem k posilování národního sebevědomí a pěstování „těla a ducha“ cestou pravidelných cvičení, her a pohybových aktivit, poznamenalo historii národů Čechů a Slováků kulminací duchovní obrody, kulturní emancipací a bojem za národní a státní nezávislost. V současnosti Sokol podporuje 57 sportovních aktivit, které jsou v České obci sokolské organizovány. Nejpočetnější je odbor sokolské všestrannosti, který ve svém programu myslí i na zdravotně postižené občany. V současné době sdružuje Sokol 1100 jednot a na 190000 členů.

---

²⁹ GREXA, Ján a Milena STRACHOVÁ. *Dějiny sportu: přehled světových a českých dějin tělesné výchovy a sportu*. 2011, s. 159.

Lze shrnout, že vznik Československa v roce 1918 byl mezníkem v novodobém vývoji Čechů a Slováků. Pluralitní politický systém se odrazil i ve struktuře celého sportovního hnutí a vznikala celá řada velmi diferencovaných tělovýchovných organizací, z hlediska obsahu, ideově-politického zaměření, sociálního a národnostního složení. Po vzniku ČSR rozšiřovalo vyspělé české tělovýchovné a sportovní hnutí působnost svých organizací i na Slovensko. Tělovýchovné a sportovní hnutí řídily státní orgány a to Ministerstvo veřejného zdravotnictví a tělesné výchovy, resp. jeho Poradní sbor pro tělesnou výchovu, jakož i další ministerstva. Největším problémem pro rozvoj hnutí byl nedostatek financí, zejména ve 30. letech 20. století.³⁰

V ČSR obnovily činnost četné další tělovýchovné organizace ČOS, SDTJ, OREL, MAKKABI, které přenesly svou činnost i na Slovensko. Zároveň se vytvořily i nové tělovýchovné spolky YMCA a YWCA, DTV a DTSV, ATUS, MTECs a SÍLA. Tělovýchovné spolky měly početnou základnu, profilovanou strukturu a činnost. Dominantní činností v tělovýchovných spolcích byla tělesná cvičení, veřejná hromadná vystoupení, sporty tvořily doplňkovou činnost.³¹

Vzhledem k tomu, že většina těchto spolků byla napojena na politické strany, představovaly tyto spolky významnou sílu ve společnosti. Proto závěrem tohoto oddílu je podán přehled významných tělocvičných spolků zaměřených na civilní obyvatelstvo, tak jak působily před 2. světovou válkou.

---

³⁰ GREXA, Ján a Milena STRACHOVÁ. *Dějiny sportu: přehled světových a českých dějin tělesné výchovy a sportu*. 2011, s. 162.

³¹ Tamtéž, s. 163.

Tabulka 2 Základní údaje o významnějších spolcích

Název	Hromadná vystoupení	Max. počet čl.	Politická orientace
SOKOL	Všesokolské slety: VII. 1920 VIII. 1926 IX. 1932 X. 1938	818 188 (1937)	Národně-socialistická strana, Agrární strana
OREL/OROL	Orelské slety: 1922 1929 Slovenské 1928, 1933, 1938	140 000 (1935)	Lidová strana Hlinkova slovenská ľudová strana
SDTJ	Dělnické olypmiády: I. 1921 II. 1927 III. 1934	223 665 (1920)	Sociálně demokratická strana
FDTJ/FPT	Spartakiády: I. 1921 II. 1928 (nepovolena)	120 000 (1921) 73 000 (1936)	Komunistická strana
YMCA, YWCA	TV a sportovní činnost jako složka širšího programu, uvedení basketbalu, volejbalu do ČSR	cca 20 000	
DTV in der Tschechoslowakei	Turnerská cvičení, bojové, branné a orientační cvičení	213 000 (1938)	Sudetendeutsche Partei
ATUS		53 000 (1925)	Německá sociálně demokratická strana
MTECs		cca 19 000	Magyar Nemzeti Párt
MAKKABI		9 800 (1935)	

Zdroj: GREXA, Ján a Milena STRACHOVÁ. *Dějiny sportu: přehled světových a českých dějin tělesné výchovy a sportu*. 2011, s. 162.

4.2 Olympijské hry (historie a současnost)

Zakladateli olympijské myšlenky byli staří Řekové. Původ je prastarý, avšak bezpečné zprávy o nich pocházejí z roku 776 př. Kr. Od tohoto data je počítán počátek olympijských her i začátek zaznamenávání jmen vítězů. Není však jisté, že se hry nekonaly nikdy předtím. Uskutečňovaly se vždy po čtyřech letech a to v čase prvního úplňku po letním slunovratu. Původ olympijských her není historicky doložen, sahá do bájesloví a vypravuje o něm tisíce pověstí. Podle jedné z nich olympijské hry založil bůh Zeus na oslavu vítězství nad svým otcem Kronem v zápase o vládu nad světem. Podle další pověsti byl zakladatelem Héraklés buďto po svém vítězství nad Elioským králem Augiášem, anebo jim dal vznik závodem se svými bratry o olivový věnec.

Jevištěm olympijských her bylo údolí Olympie v peloponéské Elidě. Střediskem dění byl oltář Diův s jeho obrovskou sochou, jež byla dílem Feidiovým. První historické hry v Olympii prý založil, či spíše obnovil élidský král Ífitos.

Rozvoj sportu, jak o tom pojednává text 3. a 4. kapitoly, si ve druhé polovině devatenáctého století vynutil vznik národních sportovních svazů a prvních mezinárodních federací. O jejich sjednocení se zasloužil francouzský občan baron Pierre de Coubertin. Pokusil se nejprve sjednotit sportovní svazy ve své zemi a pak i v zahraničí. 25. listopadu 1892 poprvé veřejně vystoupil s myšlenkou obnovit antické hry a z jeho podnětu se uskutečnila 16. června 1894 v Paříži mezinárodní konference. Na tuto konferenci vyslalo 13 zemí své zástupce, dalších 21 zemí písemně ohlásilo souhlas s jejím usnesením. Konference na návrh Řecka rozhodla uspořádat první novodobé olympijské hry v roce 1896 v Aténách. Spojujícím článkem se stal Mezinárodní olympijský výbor (dále MOV), jehož hlavním úkolem je dodnes dohled nad pořádáním olympijských her, určování jejich pořadatelů, programu apod.³²

Olympijské hry sjednocují národy v čestném sportovním boji. Společnou myšlenkou všech účastníků je udržení světového míru (také ve starověkém Řecku se během her

---

³² FINDLING, John E a Kimberly D PELLE. *Historical dictionary of the modern Olympic movement*, 1996, p. 350-355.

nesmělo válčit, a dokonce byly zakázány i popravky zločinců). Pierre de Coubertin zformuloval Olympijskou myšlenku ve svém díle „Antický ideál“ tělesné krásy a duchovní dokonalosti (kalokagathía), posvátný mír (ekecheiría), slavnostní obřady při zahájení antických OH ožívají v nové formě, při dnešních OH jsou obohaceny o požadavek rovnoprávnosti všech sportovců bez rasové, politické a náboženské diskriminace, a také o požadavek demokracie a internacionalismu. Dnešní olympijská myšlenka je vyjádřena v základním článku olympijské charty.

Pokud jde o olympijskou vlajku, tak její návrh poprvé předložil Pierre de Coubertin na 6. olympijském kongresu v Paříži v roce 1914, a poprvé zavlála na olympiádě v roce 1920 v Antverpách. Belgický olympijský výbor ji věnoval MOV, od té doby se předává jako štafeta vždy dalším pořadatelům. Pět spojených kruhů na bílém podkladu představuje pět kontinentů, spojených olympijskou myšlenkou - modrá (Evropa), černá (Afrika), červená (Amerika), žlutá (Asie), zelená (Austrálie). Každé olympijské hry od počátku doprovází dávná tradice olympijského ohně, který je vždy na dny těchto klání převezen z Řecka do místa her. Například olympiáda v Salt Lake City roku 2002 nebyla výjimkou, a tak byl už 19. 11. 2001 v řecké Olympii zapálen olympijský oheň pro zimní hry 2002 v americkém Utahu. Původně měl být plamen zažehnut tradičně pomocí slunečních paprsků a speciálního zrcadla, ale zatažená obloha to nedovolila - stejně jako před oběma předchozími olympiádami, v Naganu a v Sydney. Prvním, kdo se vydal na cestu s olympijskou pochodní ve tvaru rampouchu, vyrobenou ze skla a kovu, byl řecký běžec na lyžích Lefteris Farfalis.

Povaha sportu odráží šíření daných kulturních obsahů. V soudobém světě je spoluutvářena prostřednictvím globálních nástrojů nadnárodních korporací. Ty se stále více častěji podílejí na organizování, šíření a prezentaci jednotlivých sportů prostřednictvím masových médií. Globální mocenské vztahy se tedy stále výrazněji podílejí na vytěšňování olympijských myšlenek ze světa vrcholového sportu. Dokládají to i případy několika posledních Olympijských her. Do Mezinárodního olympijského výboru pronikají stále více parciální zájmy různých skupin a organizací, které primárně usilují o ekonomický profit trhu se sportovními výkonem a také se sportovními produkty. Do olympijských programů

jsou tedy vřazovány různé sporty, reprezentující zájmy sportovních skupin, marketingových uskupení a různých mediálních organizací mocných zemí.

4.2.1 Průběh a organizace olympijských her

Až do roku 1924 probíhaly pouze letní olympijské hry, na kterých později vystupovali i zástupci zimních sportů, jako je krasobruslení a hokej. Olympijských soutěží se chtěli zúčastnit i lyžaři a další sportovci, kteří se věnovali zimním sportům, a to v létě nebylo možné. Proto se téměř třicet let po obnovení olympijských her začaly pořádat také zimní olympijské hry. Konaly se každé čtyři roky a to vždy ve stejném roce, jako letní olympijské hry. Ty první byly tedy roku 1924 v Chamonix po sobě. Od té doby se letní a zimní olympijské hry střídají po dvou letech.³³

Nedílnou součástí olympismu představují symboly a ceremoniály. Mají zjednodušeně vyjádřit – a tím umožnit široké pochopení bez ohledu na geografickou příslušnost, kulturu, vzdělání aj. – olympijské ideály, jejich univerzalitu.

Olympijský symbol

Nejvyšší a hlavní olympijský symbol, který je s to identifikovat 90% obyvatel planety, je vytvářen pěti vzájemně propletenými kruhy (zleva doprava nahoře modrý, černý a červený, žlutý a zelený dole). Vzájemné vazby kruhů symbolizují svět spojovaný olympijskou myšlenkou. Současný vzor schválil podle návrhu Coubertina VI. olympijský kongres 1914 v Paříži. V souladu s ustanovením Olympijské charty ho ve své činnosti (při OH, v jejich přípravě i mimo) často využívá MOV, k použití mají souhlas i jednotlivé NOV.

Olympijská vlajka

Na bílém podkladě ve středu umístěný olympijský symbol pěti barevných kruhů přenáší i na vlajku symbolicky olympijské propojení kontinentů. Také vlajku schválil VI. olympijský kongres v Paříži 1914. Na olympijském stadionu se poprvé objevila v r. 1920 na VII. OH v Antverpách. Vztyčování vlajky je důležitým aktem zahajovacího ceremoniálu her, při slavnostním zakončení her se vlajka stahuje. Historická vlajka je

---

³³ NOVOTNÝ, Jiří. *Sport v ekonomice*. 2011, s. 221.

uložena v Lausanne, na letních OH se vyvěšuje vlajka věnovaná Antverpami, na zimních vlajka, kterou věnovalo Oslo v roce 1952. Po předběžném schválení výkonným výborem MOV může být vyvěšována i při dalších akcích, pořádaných pod patronátem MOV.

Olympijské heslo

Olympijské heslo, jedna z dalších symbolik má krédo „Citius, Altius, Fortius“ (rychleji, výše, silněji). Autorství se připisuje příteli Pierre de Coubertina, pedagogovi a sportovnímu funkcionáři R. P. Didonovi. Vyjadřuje poselství MOV ke všem, kdo náleží k olympijskému hnutí: usilovat o neustálý pokrok, vyniknout v souladu s duchem olympismu.

Olympijský oheň, olympijská pochodeň, olympijská štafeta

Oheň vždy zaujímal v lidském životě důležité místo, stával se obrazem podstaty, byl s to vyjádřit hluboké city. V řadě interpretací oheň stoupá vzhůru jako naše myšlenky, vzdoruje větru, jako by chtěl bojovat za svá práva, dým připomíná lidskou duši. Pohled do ohně navozuje snění, inspiruje k myšlenkám. Stává se symbolem naděje, která lidi spojuje, představuje obraz vítězství, ducha, světlo pro všechny. Toto vše symbolizuje také olympijský oheň. Poprvé plál během OH 1928 v Amsterdamu. Olympijský oheň se při slavnostním ceremoniálu v antické Olympii zapaluje slunečními paprsky. Pochodeň je poté přenášena do místa konání OH. Zapálení ohně v dějišti her je součástí zahajovacího ceremoniálu, poté oheň plane po celou dobu her a uhasíná při závěrečném ceremoniálu. Přenášení ohně v podobě olympijské pochodně se uskutečňuje jako olympijská štafeta. Jejím ideovým tvůrcem byl Carl Diem, přední německý sportovní funkcionář. V olympijské symbolice štafeta vyjadřuje poselství generací, přenos ohně z generace na generaci, nejmladší nesou naději lidskosti. Návrh předložil v r. 1934 MOV předseda organizačního výboru her XI. olympiády Theodor Lewald, nápad se ujal a v roce 1936 doneslo za 12 dní 3075 běžců poprvé oheň z Olympie do Berlína.

Olympijská hymna

Hudbu složil Řek Spyros Samaras na slova dalšího Řeka Kostise Palamase jako kantátu pro olympijské hry 1896 v Athénách. Jako oficiální olympijskou hymnu ji MOV schválil v roce 1958.

Olympijský emblém

Pod tímto označením se chápe integrovaný vzor spojující či kombinující olympijské kruhy s dalšími prvky, jako např. státními vlajkami nebo jinými symboly. Emblémy, nejčastěji znaky NOV, znaky organizačních výborů OH aj. jsou majetkem těchto institucí. Zpočátku se objevovaly spíše výjimečně v podobě odznaků pro účastníky, funkcionáře nebo hosty her, pro symboliku NOV a organizátorů her se používají od 60. let minulého století. Použití musí přispívat k rozvoji olympijského hnutí, nemělo by být na újmu jeho důstojnosti. Jejich vytváření je vázáno na schválení exekutivou MOV. Komerční využití emblémů je možné, musí však respektovat příslušné články a prováděcí ustanovení Olympijské charty. Každé hry mají svůj vlastní a prestižní (a také marketingově chráněný) olympijský emblém.³⁴

4.3 Shrnutí teoretické části

Z literární rešerše vyplývá, že sport má v českých zemích dobře založenou tradici s hlavním aktérem ve spolku Sokol. Od druhé poloviny 19. století jsou sportováním s jeho nekreační funkcí včetně pěstování zdravého ducha ve zdravém těle provázeny dějiny českého každodenního života.

V souvislosti s výkonovou orientací moderní společnosti proniká v druhé polovině 20. století výkonnostní a soutěživý prvek i do sportu. Ostře se v něm vyděluje vrcholový, elitní sport. Začíná se diskutovat jeho komercializace, která proniká až na úroveň Olympijských her. Rozmáhá se medializace sportu, a to nejen v jeho vrcholové linii, ale také v linii rekreačního sportu jako součásti zdravého životního stylu. Profesionální sportovci se stávají vzorem pro mládež.

Specifickou doménou je sport ve spojení s vojenskou přípravou, který má u nás také poměrně dlouhou historii, neboť se rozvíjí od okamžiku vzniku novodobého československého státu v roce 1918. Také v období socialismu byla armádnímu sportu věnována

---

³⁴ Český olympijský výbor [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: https://www.olympic.cz/docs/osmus/olympijske_symboly_a_ceremonialy.pdf

důkladná pozornost. Jak se úspěšnost armádního sportu vyvíjí v rámci jeho nové koncepce z přelomu 20. a 21. století, ukazuje praktická část této diplomové práce.

5 Armádní vrcholoví sportovci (sekundární výzkum)

Tato kapitola je věnována výsledkům armádního vrcholového sportu, s počátkem v roce 1948, kdy byl založen Armádní tělocvičný klub (ATK). Byl to speciální útvar pro přípravu vojáků - vrcholových sportovců, kde bylo soustředěno 219 sportovců dvaceti pěti sportovních odvětví.³⁵ Citovaný pramen uvádí, že bylo tendencí zůstat v armádě u těch sportovců, kteří dosahovali významných sportovních úspěchů. To vyvolalo potřebu reorganizace ATK do Útvaru armádní tělesné přípravy (ÚATP) v roce 1951, jehož součástí se stal oddíl reprezentantů (OR) - gymnastů, lehkých atletů, sportovních her, těžkých atletů a zimních sportů. Ti byli dále členěni do čet pro jednotlivé druhy sportů. V roce 1953 pak vznikl samostatný útvar - Oddíl reprezentantů při Ústředním domu armády (ÚDA Praha). V pěti rotách byly činné odbory dráhové a silniční cyklistiky, házené, české házené, sportovní gymnastiky, juda, fotbalu, basketbalu, krasobruslení, krasojízdy, ledního hokeje, atletiky, lyžování, moderního pětiboje, volejbalu, plavání, vodního póla, pozemního hokeje, boxu, ragby, rychlobruslení, sportovní střelby, šermu, tenisu, veslování, kanoistiky, vzpírání a zápasu. Další šestá rota byla otevřena pro armádní sportovkyně, kterou tvořily sportovní gymnastky, atletky, krasobruslařky, lyžařky a volejbalistky. O dosažené úrovni vrcholového sportu v armádě svědčí výsledky příslušných sportovců, kteří např. v letech 1953 - 1956 překonali 19 světových a 11 evropských rekordů. Zaměříme-li pozornost na období bezprostředně uplynulé, ohraničené vznikem samostatné České republiky, uvádí citovaný pramen, že armádní sportovci získali v součtu 1381 medailí. Jedná se o součet medailí z OH, MS, ME, MSJ, MEJ, světových univerziád a světových armádních soutěží. Podrobný přehled uvádí tabulka na následující straně.

---

³⁵ Šedesát pět let armádního vrcholového sportu: Kapitoly z dějin a současnosti ASC DUKLA. *Mocr: army*[online]. [cit. 2019-03-03]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/assets/multimedia-a-knihovna/publikace/vystavy/dukla.pdf>

Tabulka 3 Armádní vrcholoví sportovci a jejich výsledky 1993 - 2013

ROK	ZLATO	STŘÍBRO	BRONZ	CELKEM
1993	11	18	16	45
1994	10	23	11	44
1995	15	11	14	40
1996	11	19	17	47
1997	14	18	20	52
1998	11	27	15	53
1999	22	19	24	65
2000	14	16	20	50
2001	22	12	22	56
2002	24	24	29	77
2003	32	27	32	91
2004	23	19	18	60
2005	24	23	21	68
2006	18	28	26	72
2007	29	18	28	75
2008	14	24	18	56
2009	23	33	31	87
2010	33	22	42	97
2011	25	31	24	80
2012	24	22	26	72
2013	32	26	36	94

Zdroj: Šedesát pět let armádního vrcholového sportu: Kapitoly z dějin a současnosti ASC DUKLA. *Mocr: army*[online]. [cit. 2019-03-03]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/assets/multimedia-a-knihovna/publikace/vystavy/dukla.pdf>

Z tabulky lze vyčíst, že v průběhu sledovaných let se počet získaných trofejí zvyšuje, rozdíl mezi medailemi získanými v 90. letech a po roce 2000, resp. v letech 2003, 2009, 2010, 2011 a 2013 dosahuje téměř dvojnásobku ve prospěch posledně jmenovaných let. Zda je tato skutečnost náhodná, anebo je částečně ovlivněná i změnami spojenými se stabilizací AČR po přeměně v 90. letech 20. století a s profesionalizací AČR, bude zkoumáno v primárním výzkumu (viz 7. kapitola).

Dále jsou uvedeny výsledky olympijských vítězství, kterých dosáhli čeští (a slovenští v období společného soužití) armádní sportovci.

Tabulka 4 Armádní zlatí olympijští vítězové

JMÉNO	DISCIPLÍNA	ROK	MÍSTO
Jan Železný	atletika - oštěp	1992	Barcelona
Robert Změlík	atletika - desetiboj	1992	Barcelona
Štěpánka Hilgertová	vodní slalom - K1	2000	Sydney
Aleš Valenta	akrobatické - lyžování - skoky	2002	Salt Lake City
Roman Šebrle	atletika - desetiboj	2004	Atény
Kateřina Neumannová	běh na lyžích - 30km volně	2006	Turín
Barbora Špotáková	atletika - oštěp	2008 2012	Peking Londýn
David Kostecký	sportovní střelba - trap	2008	Peking
Martina Sáblíková	rychlobruslení 3000m, 5000m	2010	Vancouver
David Svoboda	moderní pětiboj	2012	Londýn
Jaroslav Kulhavý	cyklistika - MTB	2012	Londýn

Zdroj: Šedesát pět let armádního vrcholového sportu: Kapitoly z dějin a současnosti ASC DUKLA. Mocr: army[online]. [cit. 2019-03-03]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/assets/multimedia-a-knihovna/publikace/vystavy/dukla.pdf>

K těmto nejvýše oceněným vrcholovým sportovcům z řad vojáků připojujeme dalších 9 (uvedených v následující tabulce), které dosáhli na olympijské stříbro. Většinu z nich tvoří veslaři. Nepřekvapí, že se mezi olympijskými vítězi, armádními sportovci vyskytuje více mužů. Jeví se ale dost zajímavé, že mezi těmi nejvýše oceněnými se často vyskytují ženy (4 z 11).

Tabulka 5 Armádní stříbrní olympijští medailisté

JMÉNO	DISCIPLÍNA	ROK	MÍSTO
Václav Chalupa	Veslování - skif	1992	Barcelona
Miroslav Šimek	Vodní slalom - kánoe dvojic	1992 1996	Barcelona Atlanta
Kateřina Neumannová	Lyžování běh - 5km klasicky	1998	Nagano
	Lyžování běh - 15km volně	2002	Salt Lake City
	Lyžování běh - 5+5km komb.	2002	Salt Lake City
	Lyžování běh - skiatlon	2006	Turín
Roman Šebrle	Atletika - desetiboj	2000	Sydney
David Jirka Tomáš Karas David Kopřiva	Veslování - čtyřka párová	2004	Atény
Lenka Hyková	Sport. střelba - sportovní pistole	2004	Atény
Jaroslav Volf Ondřej Štěpánek	Vodní slalom - kánoe dvojic	2008	Peking
Ondřej Synek	Veslování - skif	2008	Peking
		2012	Londýn

Zdroj: Šedesát pět let armádního vrcholového sportu: Kapitoly z dějin a současnosti ASC DUKLA. *Mocr: army*[online]. [cit. 2019-03-03]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/assets/multimedia-a-knihovna/publikace/vystavy/dukla.pdf>

Když připojíme v pořadí třetí nejvyšší ocenění na olympijských hrách, bronzové medaile (viz tabulka 6), můžeme zobecnit, ve kterých sportovních disciplínách jsou čeští armádní vrcholoví sportovci v posledních dvaceti letech (1993-2012) úspěšní. Je to atletika (včetně desetiboje a moderního pětiboje) se šesti reprezentanty, vodní sporty (veslování, vodní slalom, kanoistika) se třinácti reprezentanty, lyžování (akrobatické, běh, skok) s osmi reprezentanty, sportovní střelba se čtyřmi reprezentanty, rychlobruslení s jednou reprezentantkou, cyklistika s jedním reprezentantem a lední hokej se dvěma reprezentanty.

Tabulka 6 Armádní bronzoví olympijští medailisté

JMÉNO	DISCIPLÍNA	ROK	MÍSTO
Luboš Račanský	Sport. střelba - BT VzPu 30+30	1992	Barcelona
Patrik Augusta Robert Švehla	Lední hokej	1992	Albertville
Jiří Parma František Jež Tomáš Goder	Lyžování skok - velký můstek	1992	Albertville
Miroslav Januš	Sport. střelba - BT VzPu 30+30	1996	Atlanta
Tomáš Dvořák	Atletika - desetiboj	1996	Atlanta
Kateřina Neumannová	Lyžování běh - 10km volně	1998	Nagano
Libor Capalini	Moderní pětiboj	2004	Atény
Jaroslav Volf Ondřej Štěpánek	Vodní slalom - kánoe dvojic	2004	Atény
Martin Jakš Jiří Magál Martin Koukal	Lyžování běh - 4x10km štafeta	2010	Vancouver
Martina Sáblíková	Rychlobruslení - 1500m	2010	Vancouver
Daniel Havel Josef Dostál Jan Štěrba Lukáš Trefil	Kanoistika - K4 1000m	2012	Londýn

Zdroj: Šedesát pět let armádního vrcholového sportu: Kapitoly z dějin a současnosti ASC DUKLA. *Mocr: army*[online]. [cit. 2019-03-03]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/assets/multimedia-a-knihovna/publikace/vystavy/dukla.pdf>

S ohledem na cíle mé práce mě zajímá otázka, zda tyto osobnosti sportu, zároveň profesionální vojáci, působí jako vzory pro mládež. Domnívám se, že těmi vzory i mohou být, ale možná bez znalostí o tom, že to jsou povoláním právě vojáci. Těmto otázkám je věnována první část 7. kapitoly této práce. Fakt, že vzory z vrcholového sportu dnes jsou časté, dokládá snad nejnázorněji publikace Miroslava Bárty a Martina Kováře „Lidé a dějiny“ (2017), věnující pozornost roli osobnosti v historii v multidisciplinární

perspektivě. Autoři totiž zvolili jako reprezentativní osobnost pro 20. století právě vrcholového sportovce, a to tenistu Rogera Federera (viz Příloha 2).

6 Prestiž povolání vojáků (sekundární výzkum)

V úvodu této kapitoly je třeba seznámit se s ústředním pojmem. Prestiž povolání můžeme pochopit dvěma způsoby. Za prvé se jedná o „relativně ustálenou strukturu duchovních či morálních kompenzací, kterých se jednotlivým povoláním dostává od společnosti, paralelně s kompenzacemi materiálními, za výkon pracovních rolí“ a za druhé je prestiž povolání „projevem subjektivní dimenze objektivně existující vertikální sociální diference zaměstnání a profesí.“³⁶ Podle Tučka lze prestiž povolání „vnímat jako určitý průřez sociální struktury společnosti s její hodnotovou strukturou.“³⁷ Ve své knize Sociální stratifikace charakterizuje Šanderová³⁸ prestiž jako váženost, kterou lidé ve společnosti požívají, a zároveň ji považuje za jeden z předpokladů úcty, kterou si lidé vzájemně prokazují. Stejně tak chápe prestiž i Kapr, ten ji považuje za „určitý způsob pozitivního hodnocení, ocenění, úcty, kterou prokazujeme osobám, předmětům, sociálním pozicím, činnostem atd.“³⁹

První, kdo vymezil prestiž povolání jako důležitou dimenzi sociální struktury byl Thorstein Veblen. Vše napsal ve své knize „Teorie zahálčivé třídy“. Rozdělil jednotlivá povolání na několik odvětví. Na povolání, která jsou spojena s hrdinstvím, a také na ta, která jsou tzv. všední. Za úctyhodné a vážené považoval všechny profese spojené s politikou, válkou a v neposlední řadě s veřejnou zábavou. Tzv. všední zaměstnání neboli zaměstnání určená k nezbytné výrobě materiálních prostředků, popisuje jako ponižující, podřadné a také sprosté.⁴⁰

Protože cílem této práce je zvýšení prestiže AČR prostřednictvím armádního vrcholového sportu a sportovní reprezentace ČR, je zapotřebí vypátrat jednak jakou prestiž zaujímá povolání vojáků, a jednak profesionálního sportovce mezi jinými povoláními.

---

³⁶ TUČEK, Milan: Pavel MACHONIN.: „Prestiž povolání v České republice.“ *Sociologický časopis*, s. 368

³⁷ TUČEK, Milan: Tisková zpráva CVVM 2011, s. 3

³⁸ ŠANDEROVÁ, Jadwiga: *Sociální stratifikace: problém, vybrané teorie, výzkum*. 2000. 125 s.

³⁹ KAPR, Jaroslav: *Prestiž povolání*. Sociologický časopis. 1967. Vol.3, Nr.6, s. 740-748

⁴⁰ ŠANDEROVÁ, Jadwiga: *Sociální stratifikace: problém, vybrané teorie, výzkum*. 2000. 126 s.

6.1 Prestiž povolání vojáka ve výzkumech prestiže povolání

Prestiž povolání vojáka se u nás systematicky sleduje od druhé poloviny 60. let 20. století. Toto sledování je nejčastěji spojeno s výzkumy sociální stratifikace a sociální struktury. V tomto ohledu je reprezentativní publikace kolektivu autorů vedeného Pavlem Machoninem (1969), na kterou navázala publikace z roku 2000.⁴¹ Četné vědecké články na toto téma najdeme v Sociologickém časopisu,⁴² a dále v materiálech Centra (dříve Institutu) pro výzkum veřejného mínění (dále CVVM). Jde o zprávy s názvem „Kterých povolání si vážíme“ (1995-1999),⁴³ „Jakých povolání si vážíme“ (2000-2001),⁴⁴ „Prestiž povolání z pohledu veřejného mínění“ (2005)⁴⁵ a „Prestiž povolání“ (2005-2011).⁴⁶

Protože cílem této práce není zabývat se podrobně a speciálně právě tímto tématem, jsou zde podány jen zobecněné výsledky a tendence týkající se prestiže vojáků z povolání.

Poprvé se povolání důstojník řadí ve výzkumu Brennera a Hroudy (1966-1967),⁴⁷ kdy toto povolání získalo 26. místo ze třiceti bodovaných. Ve výzkumu Kapra (1967)⁴⁸ získal voják z povolání 17. místo z hodnocených padesáti povolání co do jejich prestiže. Tyto výzkumy nepostupovaly podle stejné metodiky. V období 1990-1992⁴⁹ se umístění vojáka z povolání posunovalo ze 33. místa v roce 1990 na 26. místo v roce 1992 (vždy ze třiceti tří sledovaných povolání). V této době zaznamenalo sledované povolání relativně zřetelný posun k lepší prestiži, který dále pokračoval. V roce 2003 registrujeme posun na 19. místo ze stejného počtu stejných povolání jako v 90. letech (výzkum Aktér 2003).

---

⁴¹ MACHONIN, Pavel a kol.: *Československá společnost. 1969.*

MACHONIN, Pavel, TUČEK, Miln, GATNAR, Lumír. *Vývoj sociální struktury v České společnosti 1988-1999. 2000.*

⁴² TUČEK, Milan: *Sociální diference v profesní sféře ve vědomí československé populace.* Sociologický časopis. 1993.

⁴³ Kterých povolání si vážíme?, Institutu pro výzkum veřejného mínění, 1995-1999.

⁴⁴ Jakých povolání si vážíme?, Institut pro výzkum veřejného mínění, 2000-2001.

⁴⁵ Prestiž povolání z pohledu veřejného mínění, Centrum pro výzkum veřejného mínění, 2005.

⁴⁶ Prestiž povolání, Tisková zpráva, Centrum pro výzkum veřejného mínění, 2005-2008.

Prestiž povolání, Tisková zpráva, Centrum pro výzkum veřejného mínění (TUČEK, Milan), 2011.

⁴⁷ BRENNER, Vladimír, HROUDA, Milan: *Věda a vysokoškolské vzdělání v prestiži povolání.* Sociologický časopis. 1967.

BRENNER, Vladimír, HROUDA, Milan: *Věda a vysokoškolské vzdělání v prestiži povolání.* Sociologický časopis. 1968.

⁴⁸ KAPR, Jaroslav: *Prestiž povolání.* Sociologický časopis. 1967.

⁴⁹ TUČEK, Milan, MACHONIN, Pavel: Prestiž povolání v České republice v r. 1992. Sociologický časopis. 1993.

Výzkumy CVVM vykonávané podle stejné metodiky v rámci dvaceti osmi sledovaných povolání zaznamenávají v dalším desetiletí opět posun až na 17. místo v roce 2011.

Lze shrnout, že u vojáka z povolání je zaznamenán zřetelný posun k lepšímu hodnocení prestiže za posledních dvacet let, což autoři příslušných výzkumů spojují zejména se skutečností zbavení se ideologizace. Připojují, že důležité akty, týkající se vývoje armády po roce 2000, neovlivnily hodnocení prestiže povolání vojáka tak, že by byly zaznamenány výkyvy mezi jednotlivými lety sledování (např. vstup do NATO, účast českých vojáků na zahraničních misích, pomoc armády při povodních, příp. další).

Zajímavé je porovnání prestiže vojáka z povolání s prestiží profesionálního sportovce. Toto povolání se v dotyčných výzkumech objevuje až v 90. letech 20. století. Zde se (narozdíl od vojáků z povolání) objevila souvislost působící na krátkodobé výkyvy v hodnocení prestiže. Zatímco v 90. letech zaujímal profesionální sportovec 16. – 18. místo ze třiceti devíti sledovaných povolání, v roce 2003 zaujal 8. místo, potom opět klesl zhruba do poloviny pořadí sledovaných povolání podle prestiže.

Srovnání prestižní pozice vojáka z povolání a profesionálního sportovce (protože nás zajímá toto propojení) dovoluje usoudit:

- a) profesionální sportovec vykazuje dlouhodobě lepší pozici než voják z povolání,
- b) průzkumy dokazují sbližování pozic obou povolání kolem roku 2010,
- c) poslední průzkumy svědčí dokonce o lepší pozici profesionálního vojáka než profesionálního sportovce, ovšem rozdíl je malý a jeho potvrzení vyžaduje další sledování.

Pro obě kategorie sledovaných povolání platí, že větší ocenění získávají od mladší populace bez ohledu na muže a ženy. Souvislost se vzděláním vypovídá o tom, že čím je vzdělání posuzujících nižší, tím lépe je hodnocen profesionální sportovec a hůře je hodnocen profesionální voják.

Tabulka 7 Prestiž povolání (průměrné bodové hodnocení) v letech 2004-2016

	11/2004		6/2007		6/2011		6/2013		2/2016	
	prům.	poř.	prům.	poř.	prům.	poř.	prům.	poř.	prům.	poř.
Profese										
Lékař	89,5	1.	89,8	1.	89,1	1.	91,5	1.	90,2	1.
Vědec	80,7	2.	81,8	2.	75,4	2.	76,3	2.	77,2	2.
Zdravotní sestra					73,9	3.	74,8	3.	72,9	3.
Učitel na vysoké škole	78,5	3.	78,2	3.	72,4	4.	74,6	4.	72,9	4.
Učitel na základní škole	71,3	4.	70,7	4.	70,3	5.	71,1	5.	70,8	5.
Soudce	64,8	6.	65	7.	61	7.	66,3	6.	64	6.
Projektant	64,1	7.	65,5	6.	61,7	6.	62,6	8.	61,2	7.
Programátor	66,3	5.	65,7	5.	60,8	8.	59,7	9.	59,7	8.
Soukromý zemědělec	59,1	10.	59	8.	60,3	9.	63,9	7.	58,2	9.
Policista	47,6	20.	51,2	13.	53,9	11.	55,7	10.	56,3	10.
Starosta	60,1	8.	57,4	9.	52,6	14.	53,1	13.	54,1	11.
Voják z povolání	44,8	22.	46,4	21.	48,3	17.	49,7	16.	53,6	12.
Truhlář	50,8	16.	51,4	14.	53,2	12.	55,6	11.	52	13.
Účetní	53,5	14.	51,3	15.	54,1	10.	52,3	14.	50,4	14.
Majitel malého obchodu	51,2	15.	50,1	16.	51,4	15.	54,8	12.	50,1	15.
Profesionální sportovec	56,1	11.	55,6	10.	51,2	16.	47,6	18.	49,3	16.
Opravář elektro	50,2	17.	49,7	18.	-	-	-	-	-	
Soustružník	47,7	19.	49	19.	-	-	-	-	-	
Manažer	59,4	9.	55,4	11.	53	13.	50,2	15.	48,8	17.
Ministr	53,8	13.	50	17.	38	24.	37,9	24.	46,5	18.
Stavební dělník					48,1	18.	49,3	17.	44	19.
Bankovní úředník	50,2	18.	48,7	20.	46,9	19.	45,7	19.	42,4	20.
Novinář	54,4	12.	53	12.	46,5	20.	43,8	21.	41,2	21.
Kněz	46,1	21.	43,2	22.	42,8	22.	38	23.	41,2	22.
Prodavač	42,8	24.	41,5	23.	43,6	21.	44,7	20.	40,3	23.
Sekretářka	43,7	23.	40,5	24.	41,4	23.	40	22.	37,3	24.
Poslanec	39,9	25.	36,5	25.	27	26.	25,1	26.	31,2	25.
Uklízečka	29,4	26.	29	26.	34	25.	34,2	25.	28,9	26.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., Naše společnost 8. - 15.2. 2016, 1080 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

6.2 Sportovní armádní prestiž

Tento oddíl navazuje na 5. kapitolu, která analyzuje výsledky v % armádního vrcholového sportu. Zde jsou ovšem zdůrazněny vybrané výsledky, které lze bezesporu označit za prestižní, neboť ve výše uvedeném pojednání o prestiži povolání se na hodnocení určitým, i když ne exaktně měřeným dílem podílí sportovní výkony.

Dukla společně s jejími předchůdci (Ústřední dům armády, Armádní tělocvičný klub) hraje v historii sportu našeho státu velmi významnou a výraznou roli. Jejím hlavním úkolem je připravovat mladé sportovce na vrcholovou dráhu a zajišťovat jim zázemí pro reprezentaci na soutěžích všech úrovní. Více než 55 let vychovává množství úspěšných sportovců, kteří svými vynikajícími výsledky přinášejí důkazy o efektivnosti celého armádního sportovního snažení. Více než pět desítek let se sportovci Dukly zapisují do povědomí veřejnosti a jména Roman Šebrle, Tomáš Dvořák, Jan Železný, Štěpánka Hilgertová, Kateřina Neumannová, ale i ta starší – Emil Zátopek, bratři Holíkové a další – znají i ti nejmladší. Poprvé byli armádní sportovci vysláni na olympijské hry v roce 1920 (VII. LOH Antverpy) a v roce 1924 (I. ZOH Chamonix). Od XVIII. OH 1998 v Naganu jsou pravidelně členkami olympijských družstev i ženy, které mají díky mnoha získaným medailím významný podíl na dobré statistice Dukly. Nejúspěšnějšími letními olympijskými hrami se pro armádní sportovce staly olympijské hry v roce 1952 v Helsinkách, kde získali celkem pět medailí. Na zimních olympijských hrách byli nejúspěšnější hokejista Dukly Jihlava Jiří Holík, který si na své konto připsal dvě stříbrné a dvě bronzové medaile, a reprezentantka v běhu na lyžích Kateřina Neumannová, která je držitelkou tří stříbrných a jedné bronzové medaile. Výsledky armádních sportovců jsou důkazem, že armádní vrcholový sport se významně podílel a podílí na státní sportovní reprezentaci. Celkem sportovci Dukly získali (nebo se na jejich zisku podíleli jako členové družstva či posádky) jednu třetinu všech českých (československých) olympijských medailí: 20 zlatých, 18 stříbrných a 17 bronzových na letních olympijských hrách, 1 zlatou, 7 stříbrných a 8 bronzových na zimních olympijských hrách.) Tyto úspěchy

svědčí o tom, že snaha vynaložená sportovci, trenéry a celým armádním sportovním zázemím přináší dobré výsledky.⁵⁰

Armádní sportovci Dukly spoluvytvářejí dobré jméno Armády České republiky. Veřejnost je vnímá jednak jako součást, ale také jako jeden ze symbolů našich ozbrojených sil. V době, kdy tradiční hodnoty mnohdy selhávají nebo jsou nahrazovány jinými, dokáže být armádní sport zejména mladým lidem vzorem a příkladem. Za každým úspěchem a za každým vítězstvím ovšem není jen kapka nezbytného štěstí, ale především tvrdá dřina, sebedisciplína a v neposlední řadě motivace. Armádní sportovní centrum DUKLA poskytuje svým sportovcům odpovídající zázemí, které má nejen své koncepční a odborné regule, ale i svůj lidský rozměr. Je to svět poctivé fair play, který nekončí za branou stadionu Juliska, ale širokým spektrem svých činností ovlivňuje celou českou sportovní scénu. V historii Dukly vždy vynikaly silné osobnosti, které imponují svým životním krédem i svými výkony.⁵¹

Jestliže bylo možné podrobit sekundárnímu výzkumu otázku, jak to je s prestiží vojenského povolání ve srovnání s prestiží profesionálního sportovce, zmínky o profesionalizaci armády v souvislosti s vývojem armádního vrcholového sportu jsou jen ojedinělé. Více odborně laděných pojednání najdeme o souvislostech zvýšení prestiže povolání vojáka s celkovou reformou AČR, jejíž součástí je profesionalizace armády a specializace jejích jednotek, častěji nacházíme také zmínky o vlivu některých výrazných osobností profesionálních vojáků na prestiž vojenského povolání (např. generál Petr Pavel, generál Jiří Šedivý)

Pokud jde o propojení profesionalizace armády s armádním vrcholovým sportem, najdeme v materiálech CASRI sdělení o tom, že toto pracoviště mimo jiných činností přenáší zkušenosti z přípravy vrcholových sportovců do výcviku. K této souvislosti, resp.

---

⁵⁰ Army: Olympijské úspěchy armádních sportovců. *Army: Olympijské úspěchy armádních sportovců*[online]. [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: http://www.army.cz/avis/publikace/akropole/historie/uspech_arm_sport.pdf

⁵¹ Šedesát pět let armádního vrcholového sportu: Kapitoly z dějin a současnosti ASC DUKLA. *Mocr: army*[online]. [cit. 2019-03-03]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/assets/multimedia-a-knihovna/publikace/vystavy/dukla.pdf>

k otázce zda a jak se profesionalizace armády projevila v armádním vrcholovém sportu, bylo uspořádáno kvalitativní šetření v rámci primárního výzkumu (viz 2. část 7. kapitoly).

7 **Profesionalizace armády a armádní vrcholový sport** **(primární výzkum)**

Úvodem primárního výzkumu je třeba zmínit se o aktu profesionalizace AČR, která je nejvýznamnější složkou ozbrojených sil České republiky, předchůdce byla Československá armáda. Ta působila od vzniku Československa až do vzniku ČR. V letech 1954-1990 působila jako Československá lidová armáda. V čele ozbrojených sil stojí prezident republiky. Kromě AČR jsou její součástí hradní stráž a Vojenská kancelář prezidenta republiky. Největší složku a to AČR, řídí Generální štáb v čele s náčelníkem. Od roku 1999 je česká armáda součástí ozbrojených sil NATO, ty určují část jejího zaměření. O přistoupení k NATO usilovala Česká republika už od chvíle svého vzniku. Přístupový akt byl dovršen 12. března 1999 v americkém městě Independence, předsedové vlády tří nově přijatých států České republiky, Polska a Maďarska odevzdali listiny potvrzující ratifikaci Washingtonské smlouvy. Vojenská strategie České republiky vychází z odhodlání bránit za jakýchkoliv okolností Českou republiku a využívat k tomu 5. článek Washingtonské úmluvy.

Washingtonská úmluva – článek 5

Smluvní strany se dohodly, že ozbrojený útok proti jedné nebo více z nich v Evropě nebo v Severní Americe bude považován za útok proti všem, a proto se dohodly, že dojde-li k takovému ozbrojenému útoku, každá z nich, uplatňujíc právo na individuální nebo kolektivní sebeobranu uznané článkem 51 Charty [OSN](#), pomůže smluvní straně nebo stranám takto napadeným tím, že neprodleně podnikne sama a v součinnosti s ostatními stranami takovou akci, jakou bude považovat za nutnou, včetně použití ozbrojené síly, s cílem obnovit a zachovat bezpečnost severoatlantického prostoru. Každý takový útok a veškerá opatření učiněná v jeho důsledku budou neprodleně oznámena Radě bezpečnosti. Tato opatření budou ukončena, jakmile Rada bezpečnosti přijme opatření nutná pro obnovení a zachování mezinárodního míru a bezpečnosti.⁵²

---

⁵² Novinky: Armáda ČR. *Novinky: Armáda ČR* [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://tema.novinky.cz/armada-cr>

Hlavní úkoly Armády ČR jsou bránit Českou republiku proti vnějšímu napadení, podílet se na obraně Aliance, podílet se na mírových operacích, podílet se na záchranných a humanitárních akcích a eliminovat nevojenská ohrožení.

Armáda ČR je profesionální, to znamená, že vojáci mají službu jako povolání a dostávají za ni plat. Vojenský výcvik v Armádě ČR byl však ještě donedávna povinný pro všechny mladé muže, kteří dovršili 18 let. Povinná vojenská služba existovala již za Rakouska-Uherska, tehdy byla vojenská služba tříletá. Po vzniku Československa trvala branná povinnost 14 měsíců. Po skončení druhé světové války trávili mladíci na vojně dva roky. Od roku 1990 do roku 1993 se chodilo na rok a půl a po vzniku České republiky na rok. Tzv. modrou knížkou, tedy poukazem zdravotní nezpůsobilosti si jedinec zajistil osvobození od branné povinnosti. Mladí muži, často ve spolupráci s lékaři vymýšleli nejrůznější zdravotní problémy. Těmi nejoblíbenějšími byl špatný zrak nebo problémy s páteří. Často se mladí muži vyhýbali vojně i na základě posudků z oboru psychiatrie. Další možností byla náhradní služba - většinou ve veřejně prospěšných zařízeních jako domech s pečovatelskou službou či nemocnicích. Avšak tato služba, narozdíl té roční vojenské, trvala roky dva. Poslední branci nastoupili na jaře 2004. Od roku 2005 má Česko profesionální armádu, kterou doplňují aktivní zálohy. Branná povinnost ovšem nezanikla, stát může muže povolat, pokud bude země ohrožena.⁵³ Některé výzkumy o prestiži vojenského povolání soudí, že zrušení branné povinnosti přispělo ke zvýšení prestiže povolání vojáka, resp. profesionálního vojáka.

---

⁵³ Novinky: Armáda ČR. *Novinky: Armáda ČR* [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://tema.novinky.cz/armada-cr>

7.1 Primární výzkum – první část (vzory pro dnešní mládež)

Pro první část primárního výzkumu jsem vypracoval dotazník. Jedná se o jednu z nejpoužívanějších variant pro sběr dat, týkající se jednodušších průzkumů. Dotazník je sestaven ze série otázek, v mém případě se jedná konkrétně o šest otázek (viz Příloha 3). Otázky jsem formuloval tak, aby byly pro respondenty co možná nejsnadněji vyplnitelné. Snažil jsem se předejít otázkám, které by dotazované respondenty spíše odrazovaly od vyplnění než naopak. Otázky jsou výstižné, stručné a týkají se pouze dané problematiky. Všichni dotazovaní respondenti zůstali v anonymitě. Dotazníkové šetření probíhalo v lednu 2019, kdy jsem oslovil několik základních a středních škol. (dotazník viz Příloha 3)

Dotazník je určený pro žáky základních škol. Jedná se o druhý stupeň tj. o šestý až devátý ročník. Dotazováno bylo celkem sto žáků. Padesát žáků navštěvuje sedmý ročník běžné základní školy.

Dalších padesát žáků navštěvujících také sedmý ročník základní školy, s tím rozdílem, že se jedná o žáky se zaměřením sportovním. Dle výsledků šetření tvoří 72% dotazovaných chlapci, nepoměrně méně to jsou dívky (28%). Vzhledem k tomu, že výběr byl zaměřen na žáky 7. tříd základní školy, je průměrný věk dotazovaných 13 let.⁵⁴

Cílem tohoto dotazníku je zjistit, jak se dotazovaní respondenti orientují ve vrcholových sportovních reprezentantech, kteří jsou zároveň vojáky z povolání. Zda mají mezi sportovci své vzory a zda je jim vůbec známo, že i sportovci mohou být zároveň vojáky z povolání. Vyhodnocení tohoto dotazníku průzkumem dnešní mládeže co se týče jejich znalostí na poli sportovním a zároveň armádním, a to v souvislosti se skutečností, že mládež si pro své chování a jednání vybírá určité vzory.

---

⁵⁴ Původním záměrem bylo uspořádat šetření nejen u těchto 100 respondentů, ale také ve dvou třídách (bez zaměření na sport, se zaměřením na sport) střední školy, kdy byl zjišťován i posun působený věkem dotazovaných. Tento záměr ztroskotal z důvodu neochoty školy, resp. z jejího požadavku uskutečnit šetření až v dubnu.

7.1.1 Výsledky dotazníkového průzkumu

Tabulka 8 Vyhodnocení otázky č. 1

OTÁZKA	ANO	NE
1. Někdo z rodiny či příbuzných	10%	
2. Někdo z přátel, známých	18%	
3. Někdo ze známých sportovců	60%	
4. Někdo ze známých zpěváků		
5. Někdo ze známých herců		
6. Někdo koho znáš ze sociálních sítí		
7. Někdo z jiných populárních osobností		
8. Někdo jiný, kdo (doplň) .....Trenér.....	7%	
9. Nikdo mě nenapadá		5%

Zde jsem dal respondentům na výběr z několika možností a jejich cílem bylo vybrat si danou osobu. Respondenti však měli také možnost na otázku neodpovídat, a to v případě, že žádnou uvedenou osobu za svůj vzor nemají či je žádná taková osoba nenapadá. Tuto možnost využilo **5%** dotazovaných respondentů. **60%** dotazovaných vidí ve svém vzoru známé sportovce a dalších **7%** dotazovaných považuje za svůj vzor buď své, anebo veřejně známé trenéry. **10%** dotazovaných má za své vzory přímé i nepřímé členy rodiny a zbylých **18%** dotazovaných považuje za své vzory někoho ze svých přátel. Překvapilo mě, že žáci 7. tříd nevybrali jako své vzory některé z populárních osobností (zpěváky, herce a případně další). Známé sportovce a trenéry si vybrali převážně chlapci a členy rodiny a přátelé si za své vzory vybíraly převážně dívky.

Tabulka 9 Sportovci jako možné vzory pro respondenty

JMÉNO SPORTOVCE	ZNÁM HO, JI	JE, MŮŽE SE STÁT MÝM VZOREM
atlet vícebojař Roman Šebrle	82%	11%
judista Lukáš Krpálek		7%
lyžařka Kateřina Neumannová		
snowboardcrossařka Eva Samková		20%
pětibojař David Svoboda		10%
kajakář Josef Dostál		
rychlobruslařka Martina Sáblíková		9%
snowboardistka a alpská lyžařka Ester Ledecká		23%
cyklista Jaroslav Kulhavý		
biatlonista Michal Krčmář		10%
oštěpařka Barbora Špotáková		
biatlonistka Gabriela Koukalová		
veslař Ondřej Synek		
běžec na lyžích Lukáš Bauer		10%
střelkyně Kateřina Emmons		
rychlobruslařka Karolína Erbanová		

V této otázce měli respondenti na výběr z šestnácti sportovců – mužů i žen. Nemusely být vzorem přímo pro respondenty, ale i pro někoho jiného. **82%** dotazovaných znalo všechny vybrané sportovce, muže i ženy. Snowboardistku a alpskou lyžařku Ester Ledeckou zvolilo **23%** respondentů, snowboardcrossařku Evu Samkovou zvolilo **20%** respondentů, **11%** dotazovaných zvolilo za svůj možný vzor pětibojaře Romana Šebrleho, pětibojaře Davida Svobodu zvolilo **10%**, dalších **10%** respondentů vidí svůj potenciální vzor v biatlonistovi Michalu Krčmářovi a stejné procento dotazovaných má i běžec na lyžích Lukáš Bauer. **9%** by si vybralo rychlobruslařku Martinu Sáblíkovou a judistu Lukáše Krpálka si za svůj vzor zvolilo **7%** dotazovaných. Z průzkumu vyplývá, že pouze o **7%** v oblíbenosti vedou muži nad ženami.

Tabulka 10 Olympijští vítězové a příslušníci AČR

JMÉNO SPORTOVCE	JE VOJÁK	NENÍ VOJÁK
Vícebojař Roman Šebrle	85%	15%
Judista Lukáš Krpálek	60%	40%
Lyžařka Kateřina Neumannová	31%	69%
Snowboardcrossařka Eva Samková	40%	60%
Pětibojář David Svoboda	91%	9%
Kajakář Josef Dostál	51%	49%
Rychlobruslařka Martina Sáblíková	42%	58%
Snowboardistka a alpská lyžařka Ester Ledecká	15%	85%
Cyklista Jaroslav Kulhavý	60%	40%
Biatlonista Michal Krčmář	79%	21%
Oštěpařka Barbora Špotáková	71%	29%
Biatlonistka Gabriela Koukalová	31%	69%
Veslař Ondřej Synek	64%	36%
Běžec na lyžích Lukáš Bauer	27%	73%
Střelkyně Kateřina Emmons	38%/	62%
Rychlobruslařka Karolína Erbanová	8%	92%

Ve 3. otázce měl každý respondent označit uvedené sportovce jako příslušníky AČR nebo civilisty. Na tuto otázku odpovědělo všech 100 dotazovaných respondentů. Nejčastěji správně hodnoceným příslušníkem AČR se stal pětibojář David Svoboda s **91%**. Hned za ním se umístil vícebojař Roman Šebrle s **85%**. Třetí správně hodnocenou reprezentantkou se stala oštěpařka Barbora Špotáková se **71%** a po ní následoval veslař Ondřej Synek, který získal **64%**. **60%** obdržel cyklista Jaroslav Kulhavý. Naše nejúspěšnější rychlobruslařka Martina Sáblíková získala překvapivě pouze **42%**. Stejně tak neočekávaný výsledek se **31%** získala lyžařka Kateřina Neumannová.

Tabulka 11 Oblíbenost sportovců v očích veřejnosti

1	Sportovci jsou pro nás často dobrým vzorem, ale v ČR je jich docela dost.	81%
2	Sportovci jsou pro nás často dobrým vzorem, ale v ČR je jich málo.	11%
3	Sportovci se pro nás často dobrým vzorem nestávají.	0%
4	Nevím, nedovedu to posoudit.	8%

Další otázka zjišťovala názor žáků 7. třídy, zda je mezi sportovci dost vzorů pro vrstevníky. **81%** dotazovaných odpovědělo, že sportovci jsou pro ně často dobrým vzorem a zároveň souhlasili s tím, že v ČR mají početné zastoupení. **11%** dotázaných souhlasilo s tím, že sportovci jsou pro ně dobrým vzorem, ale zároveň vyjádřili, že v ČR mají minimální zastoupení a **8%** respondentů na tuto otázku nedokázalo odpovědět.

Pokud jde o celkové výsledky tohoto průzkumu, hodnotím je tímto způsobem. Dotazovaní respondenti ze sportovně zaměřené třídy mají větší a ucelenější přehled o sportovcích, což se dalo předpokládat. Pokud se ale dostaneme k otázce, zda mají stejně tak dobrý přehled o sportovcích jako o vojácích z řad sportovců, tak už na tom dobře nejsou. Naprostá většina dotazovaných jen hádá, zda uvedení sportovci jsou zároveň vojáky z povolání. Je zde ovšem několik výjimek, o kterých jsou velmi dobře informováni všichni. Jedná se o ty nejznámější a nejslavnější, veřejnosti velmi známé sportovce, velmi často prezentované v českých médiích. Patří mezi ně vícebojař Roman Šebrle, pětibojař David Svoboda a oštěpařka Barbora Špotáková.

Dotazovaní respondenti ze třídy s nespportovním zaměřením nemají znalosti o šetřené problematice na takové úrovni jako ti se sportovním zaměřením. Ovšem srovnáme-li výsledky položených otázek, týkajících se armádních sportovců, jsou na tom v podstatě stejně.

Toto by se pravděpodobně dalo změnit. Napadá mě několik způsobů, jak více zapojit dnešní mládež do sportovních aktivit a zasvětit ji do dané problematiky. Jednou z možných variant by mohlo být navštěvování základních i středních škol samotnými bývalými reprezentanty z řad AČR. Pořádáním besed na téma sportovci a jejich zkušenosti,

pořádáním různých sportovních akcí pro žáky základních a středních škol pod záštitou AČR a mnohých jiných akcí, ke kterým se ještě vrátím v samotném závěru mé diplomové práce, by tato změna mohla proběhnout.

7.2 Primární výzkum – druhá část (profesionalizace AČR a armádní vrcholový sport)

Pro druhou část primárního výzkumu jsem si připravil rozhovory s bývalými vrcholovými sportovci z řad vojáků. Jedná se o vybrané bývalé sportovce, členy armádního sportovního centra DUKLA. Současně s odpověďmi na mnou položené otázky se vybraní sportovci zabývají také vyplněnými dotazníky oslovených žáků. Hodnotí jejich odpovědi a zároveň předkládají své vlastní poznatky, které by mohli vést k případnému zlepšení propagace armády a armádních sportovců v očích veřejnosti.

V rozhovorech se zabýváme tématem vrcholového sportu a profesionalizace. Povídáme si o podmínkách, které vojáci – sportovci měli a mohli využívat. O výhodách a nevýhodách, které jim nabízelo členství v armádním sportovním centru Dukla. Hodnotíme akt profesionalizace v souvislosti se zlepšením podmínek pro sportování a přípravu na mezinárodní soutěže. Dotazováno bylo několik respondentů z řad bývalých sportovních reprezentantů, ale stále aktivních vojáků armády ČR.

Rozhovorům s bývalými reprezentanty a zároveň současnými a stálými členy armádního sboru a členy armádního sportovního centra Dukla se zabývaly otázkou profesionalizace a otázkou možného zlepšení podmínek sportování po profesionalizaci armády. Obsahovaly hodnocení, za jakých podmínek se dalo připravovat na světové soutěže a jaké to mělo výhody a nevýhody a zda se tyto podmínky změnily. Řešením byla také otázka prestiže armády a jejího možného zviditelnění v očích veřejnosti. Stejně tak byla probírána otázka neinformovanosti dnešní mládeže a výsledky výše uvedeného dotazování. Oslovení sportovci přispívají svými postřehy a zkušenostmi a podílejí se na představách, jak by se AČR mohla více dostat do povědomí široké veřejnosti prostřednictvím zviditelnění armádního vrcholového sportu a jeho úspěchů.

I v tomto případě vyhodnocuji získané informace od všech mnou oslovených, jednak bývalých vrcholových sportovců, mezi kterými jsou i příslušníci AČR a jednak od stále aktivních sportovců – členů armádního sportovního centra Dukla (osnova pro rozhovory viz Příloha 4). Toto šetření proběhlo u 8 dotazovaných v únoru 2019. Respondentům jsem položil několik otázek a následně jsme z nich vyhodnotil závěr.

7.2.1 Výsledky rozhovorů

V naprosté většině se dotazovaní respondenti z řad sportovců shodli na tom, že být členy armádního sportovního centra Dukla bylo to nejlepší, co je mohlo jako začínající i následně profesionální sportovce potkat. Dukla byla oproti ostatním organizacím na velmi profesionální úrovni. Dopřávala svým členům takový komfort, o kterém se ostatním sportovcům mohlo jen nechat zdát. Dukla poskytovala všem kvalitní zázemí a zabezpečení. Těchto výhod využívali jak čeští, tak i zahraniční sportovci. Po stránce lékařské a rehabilitační neměla Dukla široko daleko konkurenci. Pyšnila se smlouvami s předními českými i světovými odborníky. Dále měla k dispozici to nejmodernější zázemí, které bylo pravidelně modernizováno dle potřeb a požadavků sportovců a samozřejmě i dle potřeb a nároků trenérů.

Mnoho sportovců z řad příslušníků AČR se shoduje na tom, že až vstup do armádního sportovního centra Dukla pro ně zároveň znamenal vstup do profesionálního sportu. Byl jim poskytnut největší komfort v podobě výběru trenérů, veškerých regeneračních procedur a v neposlední řadě také komfort v podobě různých výcvikových táborů a soustředění, a to jak v zimních, tak v letních měsících.

Pokud se jedná o akt profesionalizace AČR, jsou názory dotazovaných respondentů vesměs ve stejné shodě. Akt profesionalizace respondenti nijak výrazně nepocítili. Dukla si i před profesionalizací držela pozici jednoho z nejlépe zabezpečeného a podmínky poskytujícího centra. Profesionalizace na toto zabezpečení sportovců vliv neměla. Za zmínku stojí fakt, že v letech minulých, kdy byla povinná brannost, byl zaznamenán větší nábor talentovaných sportovců. Ti měli možnost se stát na rok pod vedením Dukly profesionálními sportovci a vyzkoušet si tak tu možnost fungování na profesionální úrovni.

A poté se rozhodnout, zda v tomto duchu chtějí pokračovat dále. V době povinné základní vojenské služby zajišťovala Dukla mnohem více sportovních odvětví právě díky tomu, že měla velký příliv sportovců z řad povinně nastupujících vojáků do základní vojenské služby. Ti ale po uplynutí základní vojenské služby většinou Duklu opustili a to buď z důvodu návratu k mateřským oddílům, anebo z důvodu, že armádní centrum daný sport neprovozovalo na profesionální úrovni.

Profesionalizací tedy došlo k výraznému úbytku sportovců – příslušníků AČR a tím se i zmenšila variabilita zaměření Dukly po stránce sportovní. O to více se ale Dukla nyní stará o své současné sportovce z řad příslušníků Armády ČR. Potýká se přitom s nárůstem konkurenčních sportovních vrcholových zařízení.

Dále se probíraly otázky týkající se vzrůstající prestiže armády v očích veřejnosti. Na toto téma oslovení sportovci odpovídali současně s otázkou jak se celkově více dostat do povědomí široké veřejnosti. Pokud se jedná o mladší generaci, (třeba žáky škol), která nemá široký přehled o armádních sportovcích (viz výsledky dotazníkového šetření), je zde několik návrhů, jak tuto situaci zlepšit. Mohou se konat různé akce pod záštitou AČR, kterou armáda každoročně pořádá pro žáky základních škol, středních škol i Gymnázií. Těchto akcí je více, vrátíme se k nim v závěru diplomové práce. Téměř všichni dotazovaní se slučují s názorem, že by tyto akce mohly být více prezentovány na veřejnosti i v médiích. Stejně tak se dotazovaní shodují na tom, že i oni samotní by mohli více vystupovat na veřejných akcích, aby se o nich vědělo a lidé si tak mohli udělat představu o tom, kdo naši zemi reprezentuje a díky komu se o nás ví i ve světě.

8 Závěr

Tématem a cílem této diplomové práce s názvem „Prestižní organizace veřejné správy (případová studie – Armáda ČR) bylo zjistit podmínky a možnosti zvýšení prestiže AČR prostřednictvím vrcholového armádního sportu a sportovní reprezentace ČR. Touto otázkou jsem se zabýval po celou dobu získávání a zaznamenávání informací jak z odborné literatury, tak z poznatků a materiálů získaných z mých vlastních zdrojů. Veškeré výzkumy, které byly zpracované v mé diplomové práci, jsem směřoval k dosažení výše uvedeného cíle.

Již v úvodu jsem zmiňoval, že se pokusím vyřešit otázku, zda je vůbec možné prostřednictvím vrcholových sportovců – vojáků zviditelnit AČR v očích široké veřejnosti. Tuto otázku jsem z velké části vyřešil, ale zároveň jsem následným dotazováním a průzkumem přišel na úplně nové skutečnosti.

AČR vždy představovala a stále představuje centrální organizaci silového resortu veřejné správy a i široká veřejnost ji tak vnímala. Lidé od nepaměti viděli ve vojácích ty hrdiny, kteří zabezpečují obranu státu při jakýchkoliv nebezpečných situacích. Tyto informace nás provázely již od školních let. Nejlepší a nejefektivnější obrana státu, to je naše armáda a to jsou naši vojáci. Široká veřejnost ale nevnímala vojáky jen jako spolek, který má za úkol chránit Českou zemi před možným nebezpečím. Mnoho lidí pohlíželo na vojáky také jako na naše výborné sportovní reprezentanty. Nebylo žádným tajemstvím, že AČR byla úzce spjata se sportem a armádními sportovci, o které se staralo armádní sportovní centrum Dukla. Toto centrum vychovávalo budoucí profesionální sportovce – reprezentanty naší země ve službách AČR.

Díky povinné brannosti, měla AČR každoroční příliv nových a nadějných mužů – sportovců, ze kterých se pod křídly armádního sportovního centra Dukla stávali sportovci na profesionální úrovni. Mnoho z nich však po skončení roční povinné brannosti vojenské brány opustili a vrátili se zpět domů, nebo ke svým mateřským oddílům, kde již nepůsobili na profesionální úrovni. Našli se ovšem někteří, pro které byl sport vášní, a díky Dukle se jim otevřeli takové možnosti, že se rozhodli v armádě setrvat a pod vedením těch nejlepších trenérů se stali profesionály, reprezentující naši zemi na světových soutěžích.

A právě tito reprezentanti, píšíci naši sportovní historii z mého pohledu vyzdvihovali prestiž armády. Dnešní doba je ovšem jiná. Mnoho sportovců vojáků již svoji aktivní kariéru ukončilo a z mého průzkumu vyplynul i ten fakt, že například dnešní mládež není ani natolik informovaná kdo vlastně jsou Ti sportovní reprezentanti, díky kterým naši zemi zdobí nejedna medaile z Olympijských her.

A tím se dostávám k vyhodnocení části primárního výzkumu, který mě samotného velmi překvapil a díky kterému jsem zjistil nové skutečnosti. Vyhodnocení dotazníků, které jsem distribuoval mezi dnešní mládež, vede ke skutečnostem, které poukazují na to, že dnešní mládež sice vidí ve sportovních reprezentantech své vzory, ale už téměř nikdo z nich nevnímá tyto sportovce jako vojáky. Mladí lidé nejsou zdaleka tak informovaní o tom, kdo s výše uvedených sportovců je a kdo není vojákem z povolání. A tudíž ani prestiž Armády ČR není v tomto případě tolik zvyšována. Žáci vnímají sportovce jako výborné reprezentanty, vzhlíží k nim a mají je často za své vzory. Ale jedná se pouze o stránku sportovní. Na sportovce jako na vojáky z povolání většina z nich tak nepohlíží a zvyšování prestiže armády tudíž neřeší. Tato skutečnost vyplynula i z rozhovorů, které jsem uskutečnil s bývalými vrcholovými sportovci, kteří jsou ještě stále ve službách Armády ČR. Ti hodnotí své sportovní působení velmi kladně. A to hlavně v dobách před profesionalizací AČR. Armádní sportovní centrum Dukla se o své svěřence vždy starala a poskytovala jim ty nejlepší podmínky pro samotné působení na poli sportovním. Samotný akt profesionalizace způsobil změny převážně v získávání novým nadějných sportovců, jelikož po skončení branné povinnosti již nebyl takový přísun novým vojáků jako za dob povinné vojenské služby. A tím pádem i mnoho možných nadějných sportovců nemělo šanci se prosadit. Z rozhovorů vyplývá jak prestiž a její zvyšování vnímají sportovci, kteří jsou stále ještě současně i vojáky z povolání. Veřejnost podle nich není dostatečně informována o jejich povolání. Téměř všichni se shodují na tom, že veškeré informace probíhající v médiích spíše poukazují jen na jejich sportovní úspěchy, a již neuvádí ten důležitý fakt, že tito lidé mají vlastně úplně jiné povolání než je sport. Většina z nich se shoduje na skutečnosti, že na tomto se prestiž AČR budovat a zvyšovat nedá. Veřejnost podle nich vnímá prestiž armády úplně v jiných bodech.

Jedním z kritérií, za které je armáda ceněna je náborový příspěvek tzv. „náborák“ pro nové rekruty. Je to jakýsi bonus, který je dopřán nově příchozím vojákům na pozicích, ke kterým se váže nutnost vysoké specializace (jedná se například o pozice lékařů, IT pozice, vysokoškolské funkce a jiné). Motivující je také výše řádné dovolené a mnoho jiných personálních výhod, které dnes AČR nabízí. Veřejnost si také velmi cení tak potřebné pomoci při živelných pohromách či jiných přírodních katastrofách, ke kterým je zpravidla vždy povolána armáda. Za velmi důležitou zmínku také stojí zřízení tzv. fondu solidarity, který finančně zabezpečuje pozůstalé po padlých příslušnících AČR. Armáda se takto snaží alespoň určitou finanční částkou pomoci v takto tíživých životních situacích, které se bohužel stávají. Armáda také pořádá mnoho akcí, které jsou určeny široké veřejnosti a mládeži, které se účastní naši vojáci. Jedná se o každoročně pořádané sportovní akce, jako je například „Všeolympijský odznak mládeže“, „Sportuj s námi“, „Sport pro děti“ aj. Armádní centrum Dukla také každoročně pořádá meeting Josefa Odložila a v neposlední řadě jsou zde akce naučné, jejichž cílem je vyšší informovanost veřejnosti o armádní činnosti, jako je například „Pokos“ (příprava obyvatelstva k obraně státu).

Já osobně se shoduji s výše uvedenými poznatky, které vyplynuly z dotazování a rozhovorů, a které se týkají zvýšení prestiže AČR. Pokud se jedná o bývalé reprezentanty a stále ještě současné sportovce – vojáky, myslím si, že by mohli být lépe prezentováni v médiích např. uváděním vojenské hodnosti před vlastním jménem. Veřejnost by se tak mohla lépe orientovat v jejich profesích. Dále mě napadá i možná lepší prezentace na sportovních akcích pořádaných pro veřejnost. Účast na těchto akcích je pro vojáky povinná, ale předepsaný oděv již stanoven není. Sportovci, kteří jsou zároveň příslušníky AČR, by se i těchto akcí mohli účastnit v uniformách. A i v tomto případě by veřejnost mohla mít lepší přehled o jejich hlavní profesi.

Nyní se dostávám k vlastnímu zhodnocení celé mé diplomové práce. Já jako voják z povolání jsem vždy naši armádu ctil a s úctou jsem se také choval a chovám ke všem svým kolegům. Vždy jsem s hrdostí pohlížel na všechny ty, které znám a kteří se účastnili zahraničních misí a nasazovaly životy za svoji vlast. Jsem hrdý, že mohu být vojákem a také reprezentovat naši zemi, ať se jedná o zahraniční misi či vystupování na veřejných

akcích pod záštitou AČR. Těchto akcí je dnes celá řada a mnoho českých vojáků se na těchto akcích podílí. I sportovní historie mých kolegů, kteří velice úspěšně reprezentují dodnes naši zemi na světových soutěžích, je velmi důležitá a doufám, že i veřejnost tento fakt v budoucnu ocení více, tak jako si těchto úspěchů cením já. Sportovní armádní minulost byla velice dobře započata a my bychom na tento fakt neměli zapomínat. I přestože úspěchy armádních vrcholových sportovců nejsou tím hnacím motorem pro zvyšování armádní prestiže, byly zde nalezeny nové skutečnosti, díky kterým prestiž AČR nadále vzrůstá, a doufám, že tomu bude tak i v budoucnu.

9 Seznam obrázků

Obrázek 1 Sokolský slet	31
-------------------------------	----

10 Seznam tabulek

Tabulka 1	Změny v armádním sportu.....	25
Tabulka 2	Základní údaje o významnějších spolcích.....	34
Tabulka 3	Armádní vrcholoví sportovci a jejich výsledky 1993 - 2013	42
Tabulka 4	Armádní zlatí olympijští vítězové.....	43
Tabulka 5	Armádní stříbrní olympijští medailisté	44
Tabulka 6	Armádní bronzoví olympijští medailisté.....	45
Tabulka 7	Prestiž povolání (průměrné bodové hodnocení) v letech 2004-2016	50
Tabulka 8	Vyhodnocení otázky č. 1	57
Tabulka 9	Sportovci jako možné vzory pro respondenty	58
Tabulka 10	Olympijští vítězové a příslušníci AČR.....	59
Tabulka 11	Oblíbenost sportovců v očích veřejnosti	60

11 Seznam použitých zdrojů

Tištěné zdroje:

BÁRTA, Miroslav a Martin KOVÁŘ. *Lidé a dějiny: k roli osobnosti v historii v multidisciplinární perspektivě*. Praha: Academia, 2017, 861 s. ISBN 978-80-200-2716-0.

BRENNER, Vladimír, HROUDA, Milan: *Věda a vysokoškolské vzdělání v prestiži povolání*. Sociologický časopis. 1967. Nr.5, s. 541-550

BRENNER, Vladimír, HROUDA, Milan: *Věda a vysokoškolské vzdělání v prestiži povolání*. Sociologický časopis. 1968. Vol.4, Nr.1, s. 43-54

FINDLING, John E a Kimberly D PELLE. *Historical dictionary of the modern Olympic movement*. Westport, Conn.: Greenwood Press, 1996, xl, 460 p. ISBN 0313284776.

GREXA, Ján a Milena STRACHOVÁ. *Dějiny sportu: přehled světových a českých dějin tělesné výchovy a sportu*. Brno: Masarykova univerzita, 2011, 235 s. ISBN 9788021054585.

KAPR, Jaroslav: *Prestiž povolání*. Sociologický časopis. 1967. Vol.3, Nr.6, s. 740-748

MACHONIN, Pavel a kol.: *Československá společnost*. Bratislava: Epona 1969. 619 s.

MACHONIN, Pavel, TUČEK, Milan, GATNAR, Lumír. *Vývoj sociální struktury v České společnosti 1988-1999*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2000, 63 s. ISBN 8085950820, 9788085950823

NOVOTNÝ, Jiří. *Sport v ekonomice*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 512 s. ISBN 978-80-7357-666-0.

SEKOT, Aleš. *Pohybové aktivity pohledem sociologie*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 410 s. ISBN 978-80-210-7918-2.

SEKOT, Aleš. *Sociologie sportu*. Brno: Masarykova univerzita, 2006. 151 s. ISBN 80-210-4201-x.

SEKOT, Aleš. *Sport a společnost*. Brno: Paido, 2003. 191 s. ISBN 80-7315-047-6.

SLEPIČKOVÁ, Irena. *Sport a volný čas: vybrané kapitoly*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2005. 115 s. ISBN 80-246-1039-6.

ŠANDEROVÁ, Jadwiga. *Sociální stratifikace: problém, vybrané teorie, výzkum*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2000. 172 s. ISBN 80-246-0025-0.

TUČEK, Milan, Pavel MACHONIN. „Prestiž povolání v České republice v roce 1992.“ Sociologický časopis 29 (3), 1993, 367-382 s. ISSN 0038-0288.

TUČEK, Milan: *Sociální diference v profesní sféře ve vědomí československé populace*. Sociologický časopis. 1993. Vol. 27, Nr. 4, s. 504-518

Elektronické zdroje:

AČR: Army. AČR: Army [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: www.acr.army.cz/scripts/detail.php?id=5090

Army: Olympijské úspěchy armádních sportovců. Army: *Olympijské úspěchy armádních sportovců* [online]. [cit. 2019-03-17]. Dostupné z: http://www.army.cz/avis/publikace/akropole/historie/uspech_arm_sport.pdf

CASRI. CASRI [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: casri.cz/index.php

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon občanský zákoník. In: *Sbírka zákonů*. 2012, ročník 2012, částka 33, číslo 89. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89/zneni-20181201>

ČESKÁ REPUBLIKA. Zákon o podpoře sportu. In: *Sbírka zákonů*. 2017, ročník 2001, částka 47, číslo 115. Dostupné také z: <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/zakon-o-podpore-sportu>

Český olympijský výbor [online]. [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: https://www.olympic.cz/docs/osmus/olympijske_symboly_a_ceremonialy.pdf

FK Dukla Praha. FK Dukla Praha [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://www.fkdukla.cz/zobraz.asp?t=historie-klubu>

HC Dukla Jihlava. HC Dukla Jihlava [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <https://www.hcdukla.cz/zobraz.asp?t=historie>

HC Dukla Praha. HC Dukla Praha [online]. [cit. 2019-02-16]. Dostupné z: <http://hcduklapraha.cz/klub/historie/historicky-prehled/>

Novinky: Armáda ČR. Novinky: Armáda ČR [online]. [cit. 2019-03-13]. Dostupné z: <https://tema.novinky.cz/armada-cr>

OKLEŠTĚK, Marek. *Historie a současnost českého armádního sportu*. Brno, 2015. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Fakulta sportovních studií, Katedra společenských věd a managementu sportu. Vedoucí práce Milena Strachová.

Šedesát pět let armádního vrcholového sportu: Kapitoly z dějin a současnosti ASC DUKLA. MOCR: army [online]. [cit. 2019-03-03]. Dostupné z: <http://www.mocr.army.cz/assets/multimedia-a-knihovna/publikace/vystavy/dukla.pdf>

TJ Dukla Praha: Atletika. *TJ Dukla Praha: Atletika* [online]. [cit. 2019-02-12]. Dostupné z: www.duklaprahaatletika.cz

TJ Dukla Praha. *TJ Dukla Praha* [online]. 2009 [cit. 2019-02-15]. Dostupné z: www.dukla.cz/cs/Historie-2.htm

Ostatní:

Jakých povolání si vážíme?, Institut pro výzkum veřejného mínění, Praha 2000, 4 s.

Jakých povolání si vážíme?, Centrum pro výzkum veřejného mínění, Praha 2001, 4 s.

Kterých povolání si vážíme?, Institutu pro výzkum veřejného mínění, Praha 1995, 3 s.

Kterých povolání si vážíme?, Institutu pro výzkum veřejného mínění, Praha 1996, 3 s.

Kterých povolání si vážíme?, Institutu pro výzkum veřejného mínění, Praha 1997, 3 s.

Kterých povolání si vážíme?, Institutu pro výzkum veřejného mínění, Praha 1999, 3 s.

Prestiž povolání, Tisková zpráva, Centrum pro výzkum veřejného mínění, 2005.

Prestiž povolání, Tisková zpráva, Centrum pro výzkum veřejného mínění, 2006.

Prestiž povolání, Tisková zpráva, Centrum pro výzkum veřejného mínění, 2007.

Prestiž povolání, Tisková zpráva, Centrum pro výzkum veřejného mínění, 2008.

Prestiž povolání, Tisková zpráva, Centrum pro výzkum veřejného mínění (TUČEK, Milan), Praha 2011, 9 s.

Prestiž povolání z pohledu veřejného mínění, Centrum pro výzkum veřejného mínění, Praha 2005, 5 s.

12 Přílohy

Seznam příloh

Příloha 1 Sokolské osobnosti

Příloha 2 Roger Federer

Příloha 3 Dotazník

Příloha 4 Osnova rozhovorů

Dr. Miroslav Tyrš

Zakladatel Sokola, narozen 17. září 1832 v Děčíně. Vystudoval filosofii a věnoval se především estetice. Byl obdivovatelem antické kalokagathie a její zásady rozvoje člověka po stránce tělesné i duševní prosazoval pak i v Sokole. Jako vychovatel v Novém Jáchymově na Berounsku se setkal s Jindřichem Fügnerem a z jejich úvah vzešla iniciativa k založení českého tělocvičného spolku roku 1862. V Pražském Sokole byl Tyrš místostarostou a náčelníkem, velel i prvnímu sokolskému sletu 1882 na Střeleckém ostrově. Od roku 1871 řídil časopis Sokol, uvedený proslulým programovým prohlášením "Náš úkol, směr a cíl". V roce 1873 vyšel jeho spis "Základové tělocviku", obsahující promyšlený tělocvičný systém a výstižné názvosloví. Svou statí "Hod olympický" oslavil olympijskou myšlenku dávno před obnovou novodobých her. Později dosáhl Tyrš docentury a v roce 1883 profesury na pražské univerzitě, pro níž se měl vzdát činnosti v Sokole. Zahynul 8. srpna 1884 v horské řece Aaše v Oetzu.⁵⁵

Jindřich Fügner

Spoluzakladatel Sokola – narozen 10. září 1822 v Praze. Vlastenecké cítění jej sblížilo s Tyršem, Po vzniku Sokola Pražského se stal jeho prvním starostou a mecenášem, zasloužil se především o výstavbu první sokolovny v Žitné ulici v Praze. Fügner zaváděl do Sokola demokratické vztahy mezi členstvem a staral se též o bohatou kulturní a společenskou činnost (vedl v život "šibřinky" aj.). Zemřel ve 43 letech v roce 1865.⁵⁶

Renáta Tyršová

Dcera Jindřicha Fügnera a manželka dr. Miroslava Tyrše, byla významnou sokolskou pracovnící a spisovatelkou v oboru vzdělávání a národopisu. Podílela se na výstavách a na vzniku sokolského muzea. Spolupracovala s Tyršem a po jeho smrti utřídila jeho spisy. V roce 1931 jí byl udělen čestný doktorát na Universitě Karlově.⁵⁷

---

⁵⁵ Česká obec sokolská: Sokolské osobnosti. *Česká obec sokolská: Sokolské osobnosti* [online]. [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.sokol.eu/obsah/5406/sokolske-osobnosti>

⁵⁶ Tamtéž

⁵⁷ Tamtéž

Klemeňa Hanušová

Spoluzakladatelka a dlouhodobá cvičitelka Tělocvičného spolku paní a dívek pražských (od 1869). Upravila Tyršovu soustavu pro potřeby žen, cvičení při hudbě, ortopedický tělocvik, pečovala o rozvoj školní tělesné výchovy. Psala metodické spisy, vychovávala cvičitelky, celkově, měla velký vliv na postavení žen ve společnosti.⁵⁸

JUDr. Jan Podlipný

(1848–1914) byl starostou České obce sokolské 1889–1906, primátorem města Prahy 1897–1900 a poslancem Zemského sněmu. Jeho zásluhou uskutečnilo sokolstvo řadu zájezdů do zahraničí, čímž si "otevřelo okno do světa".⁵⁹

JUDr. Jindřich Vaníček

Legendární náčelník ČOS, pokračovatel díla Tyršova. Zaváděl zejména sportovní disciplíny. Řídil šest sletů od 1895 do 1926. Po roce 1918 se podílel na utváření nové čs. armády.⁶⁰

JUDr. Josef Scheiner

Byl u vzniku české obce sokolské 1906 – 1932, od roku 1906 předseda Mezinárodního tělocvičného svazu, starosta Svazu Slovanské sokolstvo v období 1912–1932. Uvedl v život cílenou vzdělavatelskou práci v Sokole. Za 1. světové války financoval zahraniční činnost T. G. Masaryka a byl internován. Po roce 1918 pověřen organizací čs. branné moci.⁶¹

MUDr. Stanislav Bukovský

Vynikající závodník a cvičitel. V roce 1932 převzal po dr. Scheinerovi starostenství v ČOS a Svazu Slovanské sokolstvo. Zahynul v koncentračním táboře Osvětim v roce 1943.⁶²

---

⁵⁸ Česká obec sokolská: Sokolské osobnosti. *Česká obec sokolská: Sokolské osobnosti* [online]. [cit. 2019-03-25]. Dostupné z: <http://www.sokol.eu/obsah/5406/sokolske-osobnosti>

⁵⁹ Tamtéž

⁶⁰ Tamtéž

⁶¹ Tamtéž

⁶² Tamtéž

Roger Federer (1981-)

„Je milé být důležitý, ale ještě důležitější je být milý“

aneb

Příběh tenisového šampióna jako „globální celebrity s lidskou tváří“

Světová jednička, nejslavnější a nejúspěšnější tenista všech dob - sedmnáctinásobný grandslamový šampión, rodák z Basileje Roger Federer.

Na zodpovězení pro fanoušky děsivé otázky, jak bude vypadat „bílý sport“ bez Rogera Federera, si nejspíš ještě pár let počkáme, už dnes ale s jistotou můžeme tvrdit, že přinejmenším jeho současnou podobu do značné míry definoval. Federer, přezdívaný Mr. Tennis, totiž vyvedl „sport gentlemanů“ v minulých dekadách ze slepé uličky a to jak svým uměním na kurtu, tak vystupováním mimo něj, díky čemuž se stal uznávaným sportovním vyslancem. Jako první Evropan navíc dobyl americký trh a vybudoval si renomé globální celebrity, není proto divu, že se jej mladší soupeři snaží napodobit a následovat. Spousta jeho rivalů mu může jen závidět milióny fanoušků, kteří se na jeho zápasech prezentují tenisovými kšiltovkami s iniciálami „RF“, stejně tak švýcarskými vlajkami, transparenty a v neposlední řadě skandováním „C’mon Roger!“⁶³

Učňovská léta, cesta na vrchol

Roger Federer držel poprvé tenisovou raketu ve třech letech a už od té doby se u něho projevil sportovní talent. Již od mládí byl velice soutěživý a každou porážku nesl těžce. I přes svou hyperaktivitu, díky které vyzkoušel několik sportů, nakonec zvítězil tenis. Veškeré „tenisové finesy“ se naučil velmi rychle imitovat od svých trenérů i rodičů. Avšak i přes jeho obdivuhodný talent mu k nastartování hvězdné kariéry dělala problém psychika. Když na kurtu přišla krize, své nezdary dával najevo házením raketou a nadáváním sebe sama. Tohoto mladého bouřliváka ovládly emoce už po jediné nepřesnosti. Svého talentu si byl velice vědom, ale vidina dokonalosti mu nedovolila

---

⁶³ BÁRTA, Miroslav a Martin KOVÁŘ. *Lidé a dějiny*. 2017, s. 832

akceptovat jediný nepovedený úder. Jeho vlastní motto, kterým se od juniorských let řídí zní: „Člověk by měl hrát naprosto perfektně“.⁶⁴

Sportovní talent je jedna věc, ale cesta k dokonalosti také vyžaduje tvrdou práci a ta jak sám přiznal mu příliš nevoněla. Díky svému talentu, který mu k výhrám nad soupeři v mládežnických kategoriích stačil, jen těžce hledal cestu k tvrdému drilu.

Patnáctiletý Federer byl poprvé spatřen švýcarským novinářem Reném Staufferem na juniorském turnaji. Novináře by nikdy nenapadlo, že by takovému bouřlivákovi s minimem disciplíny někdy věnoval byť jen jediný článek a už vůbec ho nenapadlo, že má před očima budoucího krále tenisu. O dva roky později už nového šampióna wimbledonské juniorky za rok 1998 zpovídal přímo v „chrámu bílého ticha“, se ale začínalo spekulovat o tom, zda tento mladík, který se ještě téhož roku zúčastnil okruhu ATP a v následující sezóně se dokázal dostat ze třístého místa světového žebříčku na 64. pozici, dokáže využít svůj potenciál.

Když se ve dvaceti letech dostal mezi špičku hráčů světa, začaly se objevovat jeho nedostatky ve formě psychické nevyrovnanosti a slabé fyzické kondice, kterou od počátku své kariéry maskoval talentem. Najal si tedy do svého týmu bývalého hráče a ledově klidného trenéra Petera Lundgrena a kondičního poradce Pierra Paganiniho, aby mu pomohli překonat šňůru 21 porážek v řadě v prvním kole z 38 turnajů.⁶⁵

*Výsledek na sebe nenechal dlouho čekat. V lednu 2001 vyhrál Roger Federer v Miláně svůj první titul, do tenisových kronik a povědomí veřejnosti se s definitivní platností ale zapsal až v červnu ve Wimbledonu, když při svém prvním vystoupení na centrálním dvorci vyřadil v osmifinále sedminásobného šampióna Peta Samprase, útočícího na pátý titul v řadě.*⁶⁶

---

⁶⁴ Tamtéž, s. 834

⁶⁵ BARTA, Miroslav a Martin KOVÁŘ. *Lidé a dějiny*. 2017, s. 835

⁶⁶ Tamtéž, s. 835

Do ročníku 2003 byl veřejností vnímán jako favorit, avšak po vyřazení z Australian Open a French Open se na něj snesla obrovská vlna kritiky. Psalo se „Ztroskotání lodě v klidných vodách“ a to i přes to, že o rok zpět patřil k největším atrakcím světového tenisu. Náhle pod vedením trenérů přišlo zlepšení, ale na grandslamových turnajích nedokázal prodat své schopnosti byť měl podle kritiků všechny předpoklady na získání titulu. Celý svět mu neustále připomínal, že mu chybí vyhrát grandslamový turnaj a stát se nejlepším hráčem.

Porážka z Paříže byla poslední krutou bolístkou, kterou Roger Federer utrpěl. O měsíc později ve wimbledonském finále, diváci i novináři vítali nového skromného šampiona, který si podmanil tenisový svět. Lidé ho totiž neuznávali jen jako tenisového šampiona, ale především jako člověka. Nový hrdina na večeri šampionů potvrdil, že z něj spadl obrovský tlak a je připraven naplnit svůj sen o tenisové dokonalosti.⁶⁷

Nejlepší tenista všech dob a globální celebrita

O půl roku později získal triumf na Australian Open, při kterém ho sledovaly miliony fanoušků a splnil si tak sen stát se světovou jedničkou. Tuto trofej oslavil jak jinak než slzami v očích. Díky Federerovi tenis získal nového lídra, který přilákal větší sledovanost oproti konkurenci jiných sportů, ale začal být i více atraktivní pro sponzory. Stejně jako měl golf nebo basketbal své hvězdy - Tigera Woodse a Michaela Jordana, čekal tenis na Rogera Federera. Během pěti let získal 14 grandslamových titulů a třikrát zvítězil na Turnaji mistrů.

Díky své lidskosti a neporazitelnosti ohromil srdce fanoušků i věčně nespokojených novinářů. *„Ze začátku jsem měl z novinářů strach a čekal jsem, jak o mně budou psát špatně. Kládl jsem si otázku: Proč si s nimi mám povídat? Ale tam jsem pochopil, že média nám hráčům můžou zlepšit image - a my jim na oplátku můžeme nabídnout zajímavé příběhy“*⁶⁸ Na tiskových konferencích poskytoval rozhovory v angličtině, francouzštině i němčině, a díky tomu si podmanil starý kontinent s mikrofonem místo rakety. Na americký trh prorazil až když triumfoval na čtyřech hlavních amerických podnicích, včetně

---

⁶⁷ BARTA, Miroslav a Martin KOVÁŘ. *Lidé a dějiny*. 2017, s. 836

⁶⁸ Tamtéž, s. 837

US Open, kde mu po finále přišel na hřiště složit poklonu bývalá světová jednička André Aggasi. Díky tomuto gestu mu předal žezlo k srdcím amerických diváků i trhu: „*Roger je nejlepší, proti komu jsem kdy hrál*“⁶⁹ Nejspíše tato pochvala mu pomohla k získání Cartierovy ceny, což je obdoba filmových Oscarů, která je udělována novinářskou obcí nejlepšimu sportovci světa.

Cílem marketingových koncepcí nadnárodních korporací bylo získat tvář šampiona, který je úspěšný nejen na poli sportu, ale také v osobním životě. Roger, vyznávající fair play s image gentlemana bezpochyby tento cíl splňoval. Po americkém tažení, se jméno Federer neobjevilo ani v seznamu padesáti nejbohatších sportovců světa. O rok později podepsal smlouvu s IMG, díky které se vyhoupl do první desítky a posléze se mohl pyšnit titulem sportovec s nejvyšším příjmem z reklam⁷⁰

Světové jedničce scházel na kurtu soupeř, který by do hry vrátil dramatickou zápletku, která se za éry švýcarského mistra zcela vytratila. Jako rival se objevil Rafael Nadal a tuto skutečnost přijalo miliony fanoušků s obrovským nadšením. Roger Federer se až do roku 2008 nepřemožitelně držel na tenisovém trůnu a asi v nejkrásnějším zápase v historii tenisu, v deváté hře páté sady, na dvorci v All England Clubu, Rafael Nadal porazil světového šampiona. Pro diváky byl však neustále světovou jedničkou.

Tenisový svět ovládla tzv. Velká čtyřka ve složení Rafael Nadal, Novak Djoković a Andy Murray. Tito Federerovi mladí vyzyvatelé, kteří společně s ním obsazují první příčky světového tenisu, neustále usilují o překonání jeho grandslamových rekordů. Nyní Roger skutečně zaostává za mladšími kolegy, avšak v jeho lásce k tenisu a pozornosti, kterou věnuje druhým ho s největší pravděpodobností nikdy nepřekonají. Díky tomu se stal jak živoucí legendou, tak tenisovým vyslancem se vzorem moderního sportovce.⁷¹

---

⁶⁹ Tamtéž, s. 838

⁷⁰ Tamtéž, s. 838

⁷¹ BÁRTA, Miroslav a Martin KOVÁŘ. *Lidé a dějiny*. 2017, s. 839

Vyslanec, jakého sportovní svět nepoznal

Současný sport je pokrytecký, sobecký a zkažený penězi. Postrádá morální hodnoty a místo coubertinovského hesla „Není důležité zvítězit, ale zúčastnit se“ se řídí mottem „vítěz bere vše“. Sportovní ikony jsou v honbě za tituly často schopny podřídít vše a neštítí se zvítězit ani za cenu podvodu, k čemuž jim postmoderní svět poskytuje nespočet možností od zakázaných prostředků na zvýšení výkonnosti až po technologický doping. Penězi se nechají snadno zkazit a své bohatství vystavují na odiv namísto toho, aby se staly inspirací pro mladé sportovce.⁷² Dle Pierra de Coubertina může mít sport škodlivý či blahodárny vliv. Může vyvolat chamtivost, ale také rozvíjet čest a spravedlnost.

Od začátku kariéry Rogera Federera bylo hned jasné, jaký dopad bude mít na jeho osobu. Tento rodák ze Švýcarska, který už od mala cestoval s rodiči po světě, kde viděl, jak žijí ostatní lidé si uvědomil, jaké má štěstí, že veškerý svůj volný čas může díky podpoře rodiny věnovat sportu, který miluje. Když jako dvaadvacetiletý poprvé zvítězil ve Wimbledonu, založil proto Nadaci Rogera Federera se sídlem v jihoafrickém Bootmingenu, která má na starosti mládežnický sport a chudé děti bez možnosti vzdělání v Africe. Přes svou nadaci by rád vrátil něco těm, kteří mají nejméně.

Své vize bral velice vážně a to i přes to, že nepatřil mezi nejbohatší tenisty a už vůbec ne mezi nejbohatší sportovce světa. Svou štedrost a osobitý charakter dokazoval přispíváním na humanitární pomoci při různých světových katastrofách. Zprostředkoval několik exhibicí s nejlepšími tenisty světa včetně žen, které při jedné z nich přímo v hledišti vybírali od diváků peníze na pomoc obyvatelům Indonésie, kde tsunami pohřbila 200 tisíc lidí. Konečná výše byla více jak 18 tisíc dolarů a to bez zisku ze vstupenek.⁷³

Vstřícnější osobu ve „sportu gentlemanů“ si tenisový funkcionáři nemohli přát. Roger Federer byl nejlepším vyslancem v dějinách tenisu. I přes velkou časovou vytíženost neměl problém trávit přes sto hodiny rozhovorů ročně s partnery ATP (organizace sdružující tenisové profesionály hrající na mezinárodní úrovni). Byl velice hrdý, že mohl podporovat tenis a sport a to nejen jako hráč tenisu, ale jako prezident Hráčské rady,

---

⁷² Tamtéž, s. 841

⁷³ BÁRTA, Miroslav a Martin KOVÁŘ. *Lidé a dějiny*. 2017, s. 842

kterým byl šest let. Doufal, že budoucí světová jednička se bude chovat stejně. Tvrdil, že až půjde do důchodu, tak chce vidět tenis v lepším stavu než za své hráčské éry. Za bezmála dvě desetiletí dokázal porazit každého ze svých soupeřů a získat všechny nejslavnější tenisové trofeje. Byl označován za živoucí legendu a nejlepšího hráče všech dob.⁷⁴

---

⁷⁴ Tamtéž, s. 843

Dotazník

Tento dotazník je součástí diplomové práce „Prestižní organizace veřejné správy (případová studie – Armáda ČR)“ a údaje jím získané nebudou jinak použity. Zaručená je plná anonymita dotazovaných. Moje diplomová práce se zabývá problematikou možností zvýšení prestiže Armády ČR u české veřejnosti. Prosím o vyplnění dotazníku tak, že svou odpověď označíte ✓ a u otázek, u kterých je potřeba odpověď rozvinout, využijte prostor s tečkami. Dále prosím o vrácení vyplněného dotazníku do 15.1.2019 a to elektronicky na moji emailovou adresu: schor.michal10@gmail.com.

Bc. Michal Schoř

U Velkého rybníka 2230/117

Plzeň 323 00

1. Máš někoho, kdo je tvým vzorem, anebo by sis ho za svůj vzor vybral/a? (Pokud tě někdo napadá, označ ✓ v každém řádku ano nebo ne, jestli tě vůbec někdo nenapadá, zatrhni 9.)

OTÁZKA	ANO	NE
10. Někdo z rodiny či příbuzných		
11. Někdo z přátel, známých		
12. Někdo ze známých sportovců		
13. Někdo ze známých zpěváků		
14. Někdo ze známých herců		
15. Někdo koho znáš ze sociálních sítí		
16. Někdo z jiných populárních osobností		
17. Někdo jiný, kdo (doplň)		
18. Nikdo mě nenapadá		

2. Pokud jde o vzory z řad sportovců – olympijských vítězů (ať to pro tebe je nebo není vzor) koho z nich znáš a třeba by se tím vzorem mohl stát? (Označ v každém řádku, jestliže osobu znáš, a také, pokud je/může být tvým vzorem).

JMÉNO SPORTOVCE	ZNÁM HO, JI	JE, MŮŽE SE STÁT MÝM VZOREM
atlet vícebojař Roman Šebrle		
judista Lukáš Krpálek		
lyžařka Kateřina Neumannová		
snowboardcrossařka Eva Samková		
pětibojař David Svoboda		
kajakář Josef Dostál		
rychloubruslařka Martina Sáblíková		
snowboardistka a alpská lyžařka Ester Ledecká		
cyklista Jaroslav Kulhavý		
biatlonista Michal Krčmář		
oštěpařka Barbora Špotáková		
biatlonistka Gabriela Koukalová		
veslař Ondřej Synek		
běžec na lyžích Lukáš Bauer		
střelkyně Kateřina Emmons		
rychloubruslařka Karolína Erbanová		

3. Myslíš si, že někteří z nich jsou povoláním vojáci? (Označ ✓ v každém řádku ano nebo ne u těch osob, které jsi ve 2. otázce označil, že je znáš.

JMÉNO SPORTOVCE	ANO, JE VOJÁK	NE, NENÍ VOJÁK
atlet vícebojař Roman Šebrle		
judista Lukáš Krpálek		
lyžařka Kateřina Neumannová		
snowboardcrossařka Eva Samková		
pětibojař David Svoboda		
kajakář Josef Dostál		
rychloubruslařka Martina Sáblíková		
snowboardistka a alpská lyžařka Ester Ledecká		
cyklista Jaroslav Kulhavý		
biatlonista Michal Krčmář		
oštěpařka Barbora Špotáková		
biatlonistka Gabriela Koukalová		
veslař Ondřej Synek		
běžec na lyžích Lukáš Bauer		
střelkyně Kateřina Emmons		
rychloubruslařka Karolína Erbanová		

4. Je podle tvého názoru, mezi sportovci dost vzorů pro tvé vrstevníky? (Zatrhni číslo tebou vybrané odpovědi).
1. Sportovci jsou pro nás často dobrým vzorem, ale v ČR je jich docela dost.
  2. Sportovci jsou pro nás často dobrým vzorem, ale v ČR je jich málo.
  3. Sportovci se pro nás často dobrým vzorem nestávají.
  4. Nevím, nedovedu to posoudit.
5. Jsi: 1. chlapec
2. dívka
6. Kolik ti letos je/bude let? (Doplň).....let

Příloha 4   Osnova rozhovorů

1. Vrcholový sport a profesionalizace
2. Akt profesionalizace
3. Výhody a nevýhody členství v armádním sportovním centru Dukla
4. Prestiž armády a možné zviditelnění v očích veřejnosti
5. Rozebrání dotazníkových výsledků